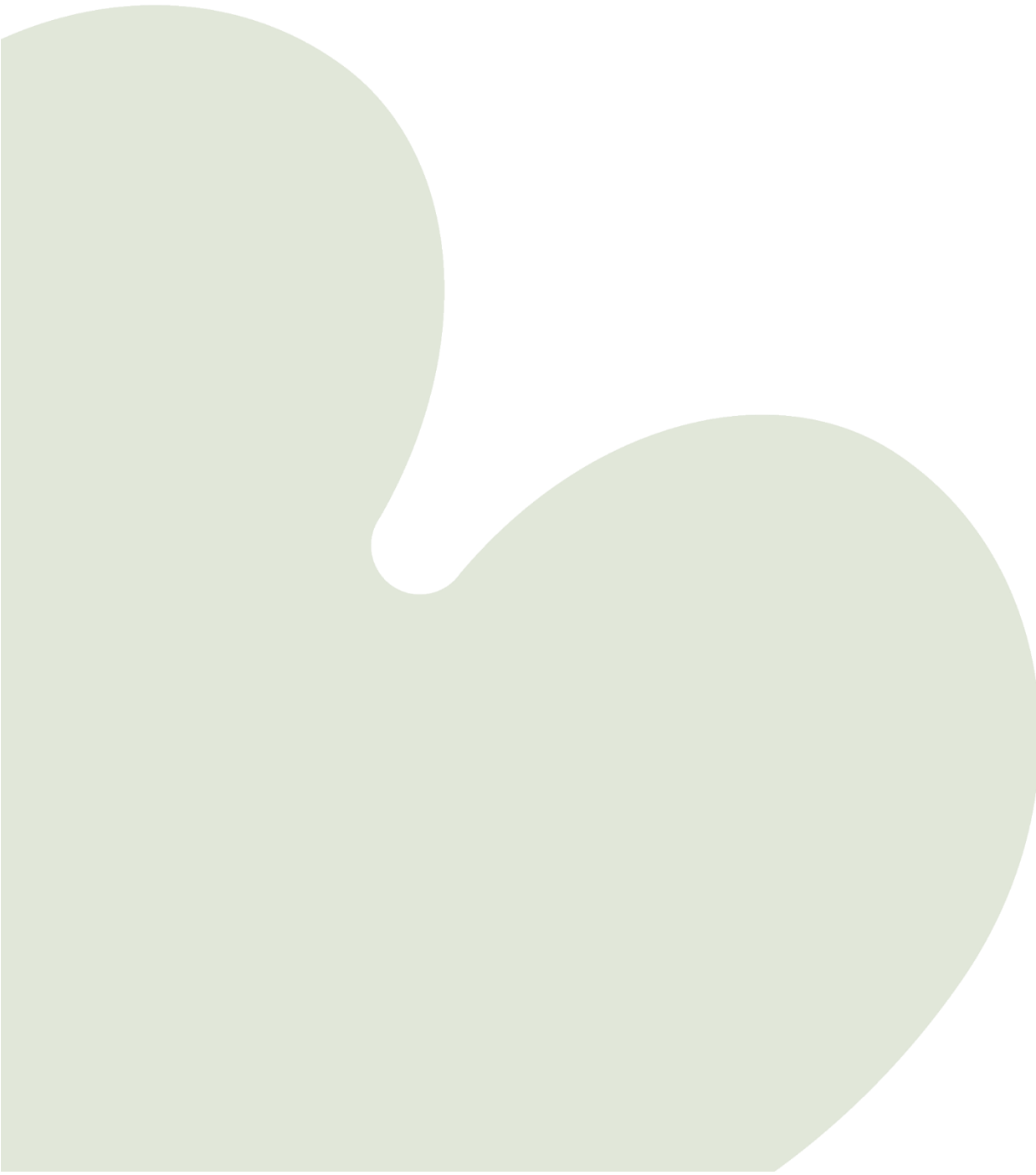

Jaarrekening

Boekjaar 2024

It Fryske Gea

Provinciale vereniging voor natuurbescherming in Fryslân

It Fryske Gea heeft als doel bescherming, behoud en ontwikkeling van natuur en landschap en de bescherming van cultuurhistorische waarden in Fryslân. De vereniging beheert 73 verschillende natuurgebieden met een totale oppervlakte van ruim 21.044 hectare verspreid over de provincie Fryslân en telt circa 30.000 leden

Vereniging It Fryske Gea
KVK 40001219

Van Harinxmaweg 17
9246 TL Olterterp

Postbus 3
9244 ZN Beetsterzwaag

Tel. : 0512-381448
E-mail : info@itfryskegea.nl
website : www.itfryskegea.nl

Inhoudsopgave

Woord vooraf	4
Verslag van het Bestuur van It Fryske Gea 2024	5
Doelstelling It Fryske Gea.....	7
Verantwoordingsverklaring Code Goed Bestuur voor goede doelen.....	8
Risicomanagement	12
De organisatie.....	14
Bezoldiging directie	18
Financieel perspectief.....	19
Verslag van de directie	20
Begroting Staat van baten en lasten 2025.....	27
Besluit goedkeuring jaarrekening door de Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea te Olterterp	28
<u>Jaarrekening:</u>	
Balans per 31 december 2024	30
Staat van baten en lasten 2024	32
Kasstroomoverzicht volgens indirecte methode.....	34
Toelichting op de balans en de staat van baten en lasten	35
Toelichting op de balans.....	42
Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen	52
Toelichting op de staat van baten en lasten	53
Bestuurlijke en financiële betrokkenheid bij andere instellingen en organisaties.....	63
<u>Overige gegevens:</u>	
Controleverklaring van de onafhankelijke accountant	64
<u>Bijlagen:</u>	
Exploitatieoverzicht 2024 opgedeeld in structurele en incidentele baten en lasten	68
Overzicht Projecten	69
Bestuur en Raad van Toezicht.....	71
Jaarverslag 2024 Raad van Toezicht	74

Woord vooraf

De meest in het oog springende gebeurtenis in 2024 voor It Fryske Gea is de schikking die samen met de collega terrein beherende organisaties getroffen is om een Europese rechtszaak te voorkomen die was aangespannen door particuliere grondbezitters. Het voortslepen van de klachtprocedure bracht onzekerheid en hoge kosten met zich mee. We werken juist graag samen met particuliere grondbezitters om de natuur te beschermen en te versterken. Juist in deze tijd, waarin alle handen nodig zijn voor de natuur. Overeengekomen is dat er een fonds opgericht wordt waarmee particulier natuurbeheer een extra impuls zal worden gegeven

Vorig jaar was nog onduidelijk hoe de overheid de transitie van het landelijk gebied, met als doel het verminderen van de stikstoflast ten behoeve van het natuurherstel, wilde vormgeven. Er lag een integraal opgesteld plan klaar en er was veel geld gereserveerd, maar de nieuwe regeringscoalitie heeft een streep door het programma en het geld gezet. Het gevolg is dat veel ontwikkelingen nu op slot zitten, dat er overal veel onzekerheid is ontstaan. Ook voor de natuursector. Het enige waar we zeker van zijn is dat er geen extra inspanningen worden verricht om de natuur structureel te verbeteren. Dat is en blijft zorgelijk. De regering en provinciale besturen lijken momenteel weinig oog voor bescherming van natuur en landschap te hebben.

Financieel gezien, naast de al genoemde schikking, wordt het structurele budget van It Fryske Gea aangetast door een dubbele korting op onze boekjaarsubsidie. Ter ondersteuning van Landschapsbeheer Friesland werd in de voorgaande boekjaarsubsidie periode tijdelijk een subsidiebedrag van 150.000 euro per jaar uit onze boekjaarsubsidie aan Landschapsbeheer Friesland toegewezen, dit is in de huidige subsidie periode structureel geworden. In tweede instantie voert de Provincie Friesland nog een korting van 160 duizend euro door met ingang van 2026 op de boekjaarsubsidie. Dat dit structurele gevolgen heeft voor de door It Fryske Gea te leveren producten en diensten is evident.

It Fryske Gea blijft haar kerntaken goed uitvoeren om haar doelstellingen te verwezenlijken. Wij blijven doorgaan met het zoeken naar oplossingen voor maatschappelijke vraagstukken. De projecten die de Friese IJsselmeerkust klimaatbestendig maken en de hermeandering van de Lende zijn daarvan mooie voorbeelden. Maar ook de professionalisering van het onderdeel erfgoed binnen It Fryske Gea.

It Fryske Gea heeft een marketing en communicatiestrategie vastgesteld, waarin het behouden, vergroten en versterken van de achterban een belangrijk onderwerp is. Maar waarin ook de identiteit van de organisatie wordt verduidelijkt. Wij zijn een vereniging. Dat houdt onder meer in dat wij samenwerken om onze doelen te bereiken. Intern binnen de vereniging, maar ook met de organisaties, overheden en bevolking om ons heen. Bestuur, werkorganisatie en de vele vrijwilligers trekken spreekwoordelijk aan hetzelfde eind van het touw. Dat geeft kracht, een goed gevoel en veel resultaat. Daar durf ik best trots op te zijn.

Olterterp,

Februari 2024

Drs. H.J. de Vries

Verslag van het Bestuur van It Fryske Gea 2024

Het Bestuur van de vereniging It Fryske Gea heeft in zijn vergadering van 13 mei het jaarverslag en de jaarrekening over het jaar 2024 vastgesteld. Dit verslag is opgesteld overeenkomstig het bepaalde in artikel 12 lid 9 van de statuten.

Het Bestuur bestond in 2024 tot en met de Algemene Ledenvergadering op 21 mei 2024 uit de volgende 7 personen:

Mw. J.G. Vlietstra, voorzitter;

Dhr. Dr. A. Kolhoff, vice-voorzitter;

Dhr. Ing. H. Dommerholt, secretaris;

Dhr. P.A.T. Jelsma RA, penningmeester;

Mw. Drs. Ir. M. de Wilde;

Dhr. Ing. D. Mous;

Mw. Drs. M. Ferwerda.

In de Algemene Ledenvergadering van 21 mei 2024 zijn drie bestuursleden herbenoemd voor een periode van vier jaar: mw. J.G. Vlietstra, dhr. A. Kolhoff en mw. M. de Wilde. De samenstelling van het bestuur bleef ongewijzigd.

Het Bestuur heeft in 2024 zes reguliere vergaderingen gehouden. In drie extra vergaderingen heeft het bestuur zich samen met de leden van directie, MT en deels ook de Raad van Toezicht gebogen over de vraag hoe de governance van de vereniging zich verhoudt tot de kansen/bedreigingen en ontwikkelingen om ons heen. In dit traject is gebruik gemaakt van externe begeleiding. De uitkomst van het proces is dat het verenigingskarakter versterkt moet worden en de governance vereenvoudigd.

In april 2024 heeft het bestuur een bijeenkomst gewijd aan het evalueren van haar eigen functioneren. Extra vergaderingen zijn gehouden over de schikking tussen de natuurorganisaties en de Vereniging van grondeigenaren.

Tijdens een aantal bijeenkomsten en veldbezoeken heeft het Bestuur zich nader georiënteerd op enkele specifieke onderwerpen waar de vereniging It Fryske Gea in haar werkveld mee te maken heeft zoals natuurontwikkeling, de veenweideproblematiek, de weidevogel, landschap en cultuurhistorie, delfstoffenwinning, de stikstofproblematiek en de beschikbare budgetten voor de natuur bij de provinciale overheid. Op deze punten is het bestuur niet zonder zorgen. De stikstofaanpak van het kabinet laat op zich wachten en de provincie Fryslân heeft besloten met ingang van 2026 te bezuinigen op de boekjaarsubsidie. Punt van aandacht is ook het gestaag teruglopend aantal leden van de vereniging.

Net als in het voorgaande jaar heeft het bestuur een tweedaags bezoek gebracht aan een collega-landschapsorganisatie. Deze keer werd een zeer interessant en leerzaam bezoek gebracht aan het Utrechts Landschap.

De vereniging kent drie statutaire adviescommissies: de commissie Natuurkwaliteit, de commissie Cultuurhistorie en de commissie Verenigingszaken. Deze commissies voorzien het Bestuur gevraagd en ongevraagd van advies. De voorzitter en secretaris van het bestuur hebben eenmaal per jaar een overleg met de voorzitters van de adviescommissies.

Naast de drie adviescommissies kent It Fryske Gea een financiële commissie, bestaande uit twee bestuursleden en twee leden van de Raad van Toezicht en een commissie voor de directeur (remuneratiecommissie), bestaande uit de voorzitter en de secretaris van het bestuur.

Tijdens meerdere bijeenkomsten van Business Club voor It Fryske Gea zijn bestuursleden aanwezig geweest om deel te nemen aan excursies en kennis te maken met betrokken ondernemers.

Met de collega-organisaties in Groningen en Drenthe vindt ook op bestuurlijk niveau regelmatig overleg plaats. De drie voorzitters en directeurs ontmoeten elkaar drie keer per jaar. Daarnaast is er een bijeenkomst geweest voor alle besturen gezamenlijk.

In 2024 was It Fryske Gea betrokken bij een aantal grote projecten en thema's, ook samen met andere organisaties, waarin in samenwerking belangrijke doelen voor It Fryske Gea werden nagestreefd. Voorbeelden zijn het project Wij & Wadvogels en de Vismigratierivier, het Fries Programma Waddenkust en natuureducatie door It Fryske Gea.

Er zijn belangrijke stappen gezet ten aanzien van de verdere invulling van het thema Cultuurhistorie bij It Fryske Gea.

Ook is in 2024 door de vereniging een aantal belangrijke grondaankopen gedaan. Een "boppeslach" was de ruiling van gronden aan het eind van het jaar, waarbij It Fryske Gea ruim 100 hectare natuurgrond in haar bezit kreeg in ruil voor het afstaan van de Huitebuurster Binnenpolder.

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van een in 2024 getroffen schikking in 2 tranches een bedrag storten in een door de VGG (Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters) op te richten fonds. Met de middelen in dit fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. De vereniging heeft een stevige financiële basis en kan dit opvangen vanuit haar reserves.

Het Bestuur kijkt terug op een mooi en succesvol jaar voor It Fryske Gea en dankt directie en medewerkers voor hun grote betrokkenheid en professionaliteit. Het Bestuur zal zich ook in 2025 weer vol enthousiasme inzetten voor behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie in Fryslân.

Olterterp, 13 mei 2025

J.G. Vlietstra, voorzitter

Doelstelling It Fryske Gea

It Fryske Gea is de provinciale vereniging voor bescherming van natuur, landschap en daarmee verbonden erfgoed in Fryslân. Op 22 februari 1930 is de Vereniging It Fryske Gea opgericht. In deze periode werd het Friese natuurschoon bedreigd door grootschalige ontginningen en groeide het besef dat deze natuur beschermd moet worden. Het eerste natuurgebied ‘de Landweer’ nabij Bakkeveen werd aan de natuurvereniging geschonken en daarna volgde er al snel meer. Tegenwoordig beheren we 73 natuurgebieden, waaronder pareltjes zoals park Jongemastate, maar ook grotere gebieden als het Rysterbosk, Lendevallei, Noard-Fryslân Bûtendyks en Nationaal Park de Alde Feanen.

De Vereniging It Fryske Gea heeft als statutaire doelstelling:

- De bescherming en ontwikkeling van natuur, milieu en landschap in de provincie Fryslân;
- De bescherming en ontwikkeling van flora en fauna in de provincie Fryslân;
- Het bevorderen van het behoud en beschermen van natuurmonumenten in provincie Fryslân;
- Het bevorderen van het behoud en beschermen van cultuurhistorische monumenten in de provincie Fryslân, welke onderdeel van een natuurgebied uitmaken of natuurwaarde bezitten dan wel landschappelijk van belang zijn.

It Fryske Gea streeft ernaar haar werk in nauw contact met de lokale bevolking te verrichten. Als moderne natuurbeschermingsorganisatie moedigt ze mensen aan om zich in te zetten voor de bescherming van natuur en landschap, zowel in hun eigen regio als breder. Samenwerking staat hierbij centraal: de vereniging zoekt actief naar manieren om samen te werken met verschillende partijen. It Fryske Gea wil toegankelijk zijn voor iedereen en maakt zich daarom hard voor openheid in alles wat ze doet. Dit vergroot niet alleen de betrokkenheid, maar versterkt ook het vertrouwen in de organisatie.

Voor het uitvoeren van haar taken heeft de vereniging gemiddeld over 2024 72 medewerkers in dienst. Deze worden bijgestaan door zo'n 350 vrijwilligers. Samen beheren ze 73 natuurgebieden met een totale oppervlakte van ruim 21.044 hectare. It Fryske Gea wordt gesteund door circa 30.000 leden en heeft daarmee een groot draagvlak in Fryslân. Het Bestuur en Raad van Toezicht zien erop toe dat het beleid van de organisatie goed wordt uitgevoerd.

Zorg voor natuur en landschap staat voor It Fryske Gea voorop. Verwerving, ontwikkeling en beheer van natuurterreinen is de belangrijkste kerntaak. Het doel is het behoud van landschappelijke waarden, flora en fauna. Om dit te bereiken wordt er samengewerkt met verschillende betrokken partijen.

Grondbezit vormt de beste garantie voor een duurzaam natuurbeheer. Daarom blijft het verwerven van nieuwe terreinen van groot belang. De focus ligt op het creëren van robuuste gebieden, waarin bijzondere natuurwaarden de beste kans krijgen om zich ook in de toekomst te behouden. Dit streven naar robuuste natuur sluit aan bij de visie van de rijksoverheid, die als ambitie heeft het Nationaal Natuur Netwerk in 2027 te realiseren.

Ook buiten de eigen gebieden probeert It Fryske Gea een rol te spelen bij het behoud van natuurwaarden. De Waddenzee is daar een voorbeeld van. De overheid bepaalt weliswaar het beleid voor dit Werelderfgoed, maar It Fryske Gea neemt samen met andere natuurorganisaties de verantwoordelijkheid op zich voor een goed beheer.

Daarnaast onderzoeken we hoe we onze ambitie voor het behoud en de bescherming van cultureel erfgoed verder kunnen vormgeven binnen de vereniging.

Verantwoordingsverklaring Code Goed Bestuur voor Goede Doelen

Het Bestuur van de Vereniging It Fryske Gea onderschrijft de Code Goed Bestuur voor Goede Doelen. In deze verklaring legt het Bestuur verantwoording af over de drie hieronder genoemde algemeen geldende principes.

1. Onderscheid toezicht, besturen en uitvoeren

It Fryske Gea is een vereniging met een Bestuur, een directie en een Raad van Toezicht. Het Bestuur bestaat uit zeven personen. De voorzitter wordt door de algemene ledenvergadering in functie benoemd. De Bestuursleden verdelen zelf de functies van vice-voorzitter, secretaris en penningmeester. Het Bestuurslidmaatschap is statutair vastgesteld op vier jaar; die periode kan maximaal twee maal met vier jaar worden verlengd. Het Bestuur wordt benoemd door de algemene ledenvergadering. De kandidaatstelling vindt plaats via een oproep in het ledenmagazine. Een selectiecommissie uit het Bestuur draagt kandidaten voor aan de algemene ledenvergadering. De leden kunnen tegenkandidaten voordragen.

Het Bestuur bepaalt het beleid van de vereniging en oefent toezicht uit op het door de directie uitgevoerde beleid. Belangrijke taken van het Bestuur zijn verder: het vaststellen van de begroting, jaarrekening en jaarverslag, het vaststellen van de visie- en strategieontwikkeling, de benoeming/schorsing/ontslag van de directie en het vaststellen/bewaken van het directiestatuut en de jaarlijkse managementovereenkomst. De accountant wordt benoemd door de RvT. Het Bestuur is onbezoldigd.

Het functioneren van de werkorganisatie wordt door de directie geëvalueerd conform de gehanteerde beoordelingssystematiek. Het functioneren van de directeur wordt geëvalueerd door de Commissie voor de directeur, gevormd door de voorzitter en secretaris. Het Bestuur legt door middel van de begroting, het jaarplan, het jaarverslag en de jaarrekening verantwoording af aan de Raad van Toezicht, de fondsen, de subsidieverstrekkers en de leden.

De Raad van Toezicht (RvT) houdt toezicht op het beleid van het Bestuur en de algemene gang van zaken in de vereniging. De RvT bestaat uit drie personen en benoemt zelf uit haar midden een voorzitter. De zittingsperiode van de leden van de RvT is statutair vastgesteld op vier jaar; die periode kan maximaal twee maal met vier jaar worden verlengd. De leden van de RvT worden door de algemene ledenvergadering benoemd. De RvT draagt kandidaten voor aan de algemene ledenvergadering. De leden kunnen tegenkandidaten voordragen.

De belangrijkste besluiten van de RvT zijn het goedkeuren van de begroting, het jaarplan, het jaarverslag, jaarrekening, benoemen van de accountant en enkele ingrijpende besluiten. Verder zijn er vier adviescommissies, respectievelijk de commissie verenigingszaken en communicatie, de commissie cultuurhistorie en erfgoed, commissie natuurkwaliteit en de financiële commissie. De adviescommissies hebben een voorzitter die geen lid is van het Bestuur of RvT. De adviescommissies kunnen gevraagd en ongevraagd advies uitbrengen aan het Bestuur. De financiële commissie heeft een aparte status. Het betreft hier een gezamenlijke commissie van RvT, Bestuur en Directie (voor een overzicht van het Bestuur, de directie en RvT en eventuele nevenfuncties verwijzen wij naar de bijlage).

2. Effectiviteit en efficiency van bestedingen

It Fryske Gea streeft naar een efficiënte inzet van middelen voor haar doelstellingen: de bescherming en het beheer van natuurgebieden, de bescherming van natuur, landschap en cultuurhistorie, voorlichting, educatie, PR en communicatie, subsidies- en fondsenwerving, en beleidsadvisering op het gebied van natuur, landschap en cultuurhistorie. Alle activiteiten van de vereniging zijn zoveel mogelijk direct gericht op het behalen van deze doelstellingen. Daarnaast zijn er ook activiteiten van

het Bestuur en de werkorganisatie die de randvoorwaarden scheppen voor een effectieve uitvoering van de taken ter ondersteuning van deze doelstellingen.

Het Bestuur geeft richting aan de realisatie van de doelstellingen van It Fryske Gea door het vaststellen van het meerjarenbeleidsplan, de meerjarenbegroting en de daaruit voortvloeiende jaarplannen en begrotingen. Het meerjarenbeleidsplan bevat richtinggevende doelstellingen, terwijl in de jaarlijkse werkplannen per doelstelling concrete activiteiten worden geformuleerd. Het bewaken en evalueren van de uitvoering van processen en activiteiten gebeurt door een kritische beoordeling van het jaarverslag door het Bestuur en de Raad van Toezicht (statutair). De directie monitort en evalueert de uitvoering van activiteiten en processen aan de hand van een sturingsbrief, periodieke werkoverleggen met medewerkers en voortgangsbesprekingen in het beleidsoverleg. De financiële interne processen worden gecontroleerd via een managementrapportage en kwartaalrapportage. Verbeterpunten worden besproken in het beleidsoverleg. Tevens houdt een financiële commissie, bestaande uit vertegenwoordigers van de Directie, het Bestuur, de Raad van Toezicht (RvT) en de werkorganisatie, toezicht.

3. Omgang met belanghebbenden

Belangenbehartiging

It Fryske Gea draagt in Fryslân actief bij aan strategische dossiers, denkt mee in beleidsontwikkeling en aan programma's en geeft uitvoering aan projecten. We werken daarbij samen met overheden als de provincie Fryslân, Wetterskip Fryslân, Rijkswaterstaat Noord-Nederland en verschillende Friese gemeenten. Daarnaast werken we van strategisch tot operationeel niveau nauw samen collega organisaties zoals de Friese Milieu Federatie, Landschapsbeheer Friesland, Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten, IVN, de Waddenvereniging, de Bond van Friese Vogelwachten, Boerennatuur Fryslân en de daarbij aangesloten agrarische natuurverenigingen. In het Waddengebied wordt samengewerkt in de Coalitie Wadden Natuurlijk, waarbij acht samenwerkende partners betrokken zijn. Met betrekking tot het IJsselmeergebied werken acht partijen samen in de Coalitie Blauwe Hart Natuurlijk. De 12 provinciale landschappen werken samen in het samenwerkingsverband LandschappenNL.

In 2024 verbonden wij het thema waterveiligheid aan natuur in onze benadering van de dijkversterking Koehoal-Lauwersmeer, dat is de dijk aan de Friese vastelandskust van de Waddenzee. Onze kwelder werd getest in de deltagoot van onderzoeksinstituut Deltares en ook daar bleek dat een kwelder zorgt voor stabiliteit van de dijk. De combinatie van natuur en waterveiligheid is toekomstbestendig, waarmee we ons pleidooi voor investeringen in de natuur rond de dijken bij deze dijkversterking kracht bij zetten. Aan de IJsselmeerkust gingen twee projecten in uitvoering waarin we samen met Rijkswaterstaat en provincie Fryslân de IJsselmeerkust duurzaam beschermen bij een waterpeil dat vanwege klimaatverandering verandert. Ook dit is het resultaat van langjarige belangenbehartiging, waarin we natuur aan het belang van waterbeheer verbonden.

Het Fries Programma Landelijk Gebied waaraan It Fryske Gea intensief heeft meegedacht en meegeschreven, kreeg in 2024 een maatregelenpakket ter hoogte van €180 mln toegezegd, waarmee de komende jaren projecten uitgevoerd kunnen worden. It Fryske Gea helpt in de uitvoering van vier deelprogramma's waarvoor middelen beschikbaar komen, te weten de bossenstrategie, veenweidestrategie, Aanvalsplan Grutto en Landschapsecologische Systeemanalyses. Helaas is het Nationaal Programma Landelijk Gebied voor de jaren daarna wegbezuinigd door de nieuwe nationale regering.

Hoewel het stikstofdossier muurvast lijkt te zitten, heeft It Fryske Gea in 2024 bijgedragen aan verschillende oplossingsrichtingen, die de komende jaren van belang kunnen zijn. In eigen gebieden is een aantal effectgerichte maatregelen ontwikkeld, om zoveel als kan de stikstofgevoelige soorten in een betere staat van instandhouding te krijgen. Op het gebied van belangenbehartiging blijft It Fryske Gea oplossingsgericht samenwerking met zijn pachters en met vertegenwoordigers van landbouw en bedrijfsleven om uit de impasse te komen. Het samenwerkingsverband Natuer mei de Mienskip, mede

door It Fryske Gea opgezet, was ook in 2024 een nuttige plek om met boeren, particuliere eigenaren en natuurorganisaties samen te werken aan het realiseren van natuur.

De vereniging

It Fryske Gea kon ook in 2024 weer rekenen op de steun van een groot aantal leden. We houden ca. 30.000 leden graag op de hoogte van de ontwikkelingen in de natuur en het landschap en over erfgoed via het ledenblad Ús Gea. Het is belangrijk om met onze activiteiten en uitingen positieve impact te creëren. Dit doen we op verschillende manieren.

Via het ledenblad Ús Gea, dat vier keer per jaar verschijnt, informeren we onze leden over ons werk voor natuur, landschap en erfgoed. Diepgravende achtergrondartikelen worden afgewisseld door meer toegankelijke bijdragen.

Belangstellende leden kunnen zich gratis abonneren op ons jeugdblad Kids Gea. Het jeugdblad komt twee maal per jaar uit. Niet-leden kunnen dit blad ook gratis opvragen.

Voor leden en niet-leden organiseren we excursies in onze gebieden. De excursies worden door onze excursiegidsen verzorgd. De overzichten van excursies en activiteiten bieden we digitaal aan. Het afgelopen jaar hebben we ze ook weer in de Uit Agenda laten plaatsen. We merken dat dit effect heeft op de inschrijvingen. Ons excursieprogramma trekt veel deelnemers en wordt zeer gewaardeerd. In 2024 organiseerden we 496 excursies die in totaal 5793 deelnemers hadden. 5461 basisschoolleerlingen namen deel aan educatieve activiteiten.

Online media

Om leden en niet-leden op een goede manier te informeren over het werk en activiteiten van de vereniging, wordt er een nieuwe website gebouwd. Deze komt eind april 2025 online. Online media worden voor It Fryske Gea steeds belangrijker. De vereniging bereikt op deze manier namelijk ook potentiële leden of donateurs. In onderstaande tabel de ontwikkelingen:

Online medium	Aantal abonnees/ volgers 2023	Aantal abonnees/volgers 2024	+/-
Digitale nieuwsbrief	25.400	26.669	+ 1296
Facebook	16.700	17.300	+ 600
Instagram	5400	5600	+ 200
X	4250	3921	- 329
LinkedIn	4000	4795	+ 795
You Tube	3430	3540	+ 110

Marketingcommunicatieplan en opgefriste huisstijl

Om meer leden en donateurs te werven en om het draagvlak in de Friese samenleving te vergroten, is in 2024 ons marketingcommunicatieplan vastgesteld. We willen meer mensen aan ons binden door focus te leggen op beleving van onze topgebieden en door in te zetten op het uitdragen van onze boodschap door ambassadeurs, namelijk dat we werken om bepaalde dieren, planten of erfgoed te beschermen en te behouden. Onze toon is die van positieve urgentie. Oudere generaties kunnen jongere inspireren om te behouden wat er nog is.

Een opgefriste huisstijl draagt bij aan het maken van meer herkenning en impact. Deze wordt gefaseerd doorgevoerd.

Enkele activiteiten

It Fryske Gea laat graag zijn gezicht zien op diverse evenementen in Friesland. De vereniging ontving onder andere mensen bij de Open Monumentendag in Earnewâld (vaarexcursies naar de Saitermolen), en op de streekmarkt aldaar stonden we vier zondagen met vrijwilligers. Op de Groene Markt tijdens de Gaasterlandse Natuurweek in it Rysterbosk en op de natuurmarkt van de Kruidhof waren we vertegenwoordigd met ons promotieteam.

Coördinator vrijwilligerswerk

Eind 2024 is besloten om de functie coördinator vrijwilligerswerk in het leven te roepen. Deze coördinator is het gezicht in de vereniging van het vrijwilligersbeleid. Vraagbaak voor iedereen die met vrijwilligers werkt binnen It Fryske Gea. Die zorgt voor één lijn in het werken met vrijwilligers en is tevens degene die dit beleid actueel en up to date houdt.

Financiering

Op het gebied van financiering staat It Fryske Gea via een Productsubsidie op de begroting van de provincie Fryslân. In 2024 heeft It Fryske Gea met de provincie deze samenwerking opnieuw vormgegeven en afspraken gemaakt over de te leveren producten voor vier jaar (2025-2028). Met ingang van 2026 komt 160 duizend euro van deze subsidie te vervallen als gevolg van een korting op deze subsidie. Verder heeft It Fryske Gea een belangrijke financiële relatie via de Subsidieregeling Natuur en Landschap met de provincie Fryslân middels een meerjarige overeenkomst afgesloten voor de periode 2023-2028. Daarnaast werkt It Fryske Gea in veel projecten samen met diverse provinciale en landelijke fondsen. Belangrijke sponsors zijn verder de Business Club Foar It Fryske Gea en de Hedwich Carolina Stichting, die verschillende projecten van It Fryske Gea (mede) financieren.

Op landelijk niveau onderhoudt LandschappenNL voor It Fryske Gea op basis van partnerschap een goede relatie met de Nationale Postcode Loterij. It Fryske Gea ontvangt (net als de andere landschappen) jaarlijks een bijdrage van de Nationale Postcode Loterij van 938 duizend euro. Het contract met de Loterij is per 1 januari 2021 loopt tot en met 31 december 2025. Naast eerder genoemde inkomsten zijn de jaarlijkse ledengelden en de opbrengsten uit terreinen een belangrijke bron van inkomsten voor de vereniging. Momenteel onderzoekt de vereniging hoe zij opbrengsten uit haar vastgoed kan optimaliseren. Met een minder vast karakter maar zeker niet minder belangrijk is de financiering uit erfenissen, legaten en schenkingen voor onze vereniging.

Risicomanagement

Algemeen

Periodiek komen directie en MT -samen met bestuur en RvT- om de belangrijkste risico's en risico beperkende maatregelen voor de vereniging in kaart te brengen. Waarbij de gesignaleerde risico's zo concreet mogelijk in maatregelen worden vertaald. Risicomanagement kan op een breed draagvlak binnen de organisatie rekenen; het risicobewustzijn bij bestuur en directie is gemiddeld tot hoog.

Bescherming, beheer en behoud van onze natuur en de daarmee gepaard gaande risico's.

Deze paragraaf is bedoeld om een beeld te geven van de aandachtsgebieden in dit kader met een aantal specifieke zaken en daarbij behorende risico's. Bij het realiseren van onze hoofd- en daarvan afgeleide doelstellingen hebben we te maken met verschillende risico's:

- a) De omgeving
Risico's die een directe bedreiging vormen voor onze natuur zoals klimaatverandering, waterkwaliteit, milieuwetgeving, vandalisme, prijsfluctuaties door verstoring van het marktmechanisme door oorlog en andere rampen.
- b) De organisatie
Om op provinciale schaal onze taken uit te oefenen maken we gebruik van een grotere organisatie met gemiddeld 72 betaalde krachten en 350 vrijwilligers. Daarmee lopen we dus ook bedrijfsmatige/financiële risico's.
- c) De uitvoering
Bij de uitvoering van haar werkzaamheden heeft It Fryske Gea te maken met een overheid en met publiek, die tevens haar grootste financiers zijn. Daarnaast speelt het bedrijfsleven ook een belangrijke rol. Van groot belang is hoe wij onze boodschap brengen, ons gedragen, onszelf herkenbaar maken en onze taken uitvoeren.

De omgeving

It Fryske Gea moet duidelijke standpunten innemen over landbouweconomie, waterhuishouding, infrastructuur en andere externe factoren die haar doelstellingen kunnen aantasten. Onze organisatie is goed ingericht op toezicht in onze terreinen met het oog op vandalisme en verstoring door hierin gespecialiseerd personeel met een op het doel gerichte instructie en bevoegdheden.

De organisatie

Het inrichten en besturen van een grotere (natuur)organisatie brengt diverse verantwoordelijkheden en risico's met zich mee.

- Met name voor het personeel en vrijwilligers dient naast personeelsregelingen oog te zijn voor de omgang met natuur en publiek. Waar nodig vindt scholing plaats gericht op het uitoefenen van functies zoals bijscholing voor BOA's en andere functie specifieke scholing.
- Het (fysiek) beheren van natuurterreinen en landschapselementen vraagt naast aandacht voor de gebruikelijke aansprakelijkheidsrisico's ook zorg voor specifieke zaken als omgang met vee, land- en bosbouwmachines en vervoer over water middels kleinere en grotere vaartuigen.
- De organisatie heeft haar functioneren voor de lange termijn voor ogen, maar is naast beperkte eigen inkomsten uit terreinen nagenoeg geheel afhankelijk van subsidies, bijdragen van leden, donaties en incidentele baten als erfenissen.
Een financieel buffervermogen voor moeilijke tijden is derhalve één van de financiële doelstellingen. Intern is een onderbouwing gemaakt van de benodigde hoogte hiervan.
- It Fryske Gea maakt gebruik van ICT met de daaraan verbonden risico's. Scholing, goede apparatuur, software en contracten zijn van groot belang. Denk hierbij aan een SLA (Service Level Agreement) met de leverancier van ICT diensten tot verwerkersovereenkomsten met diverse gebruikers/bewerkers.
- It Fryske Gea houdt rekening met fraudegevoeligheid en heeft procedures ter voorkoming hiervan, zoals procedures datalekken, incidentmanagement maar ook het aanstellen van in- en externe vertrouwenspersonen en een integriteits- /klokkenluidersregeling.

- It Fryske Gea is een organisatie waar mensen dicht bij elkaar werken. Signalering van mogelijke risico's -van welke aard dan ook- zullen daardoor in beginsel snel worden opgemerkt.

Risicobewustzijn van de organisatie:

De organisatie streeft ernaar de mogelijke risico's zo beperkt mogelijk te houden. De governance, de verdeling van bevoegdheden en de stappen en documenten, die ten grondslag liggen aan investeringen en kosten, zijn zo opgezet dat risico's inzichtelijk worden gemaakt en na grondige afweging door verschillende gremia al dan niet worden genomen. Scholing van personeel als hierboven gemeld en optimale communicatie van signaleringen moeten leiden tot het op tijd nemen van adequate maatregelen.

Treasury statuut.

Het beleid ten aanzien van de inzet van financiële instrumenten en beleggingen is vastgelegd in het treasury statuut.

Financiële verslaggeving en wet- en regelgeving:

De organisatie streeft naar een transparante verslaggeving met inachtneming van bestaande wet- en regelgeving.

De uitvoering

Het zo optimaal mogelijk beheren van natuurgebieden is een van de belangrijkste manieren om natuur te beschermen en daarbij alert te zijn op alle mogelijke risico's die dat bedreigen. Voor het realiseren van deze doelstelling is de organisatie, zoals hierboven aangegeven, voor een heel groot deel afhankelijk van subsidies, bijdragen van leden en ander bijdragen van particulieren en bedrijven (bijvoorbeeld Business Club foar It Fryske Gea). Dit vraagt om een continue inspanning om het belang van onze organisatie voor de samenleving van nu en straks te communiceren.

Belangrijke doelgroepen daarbij zijn:

- De politieke partijen en ambtenaren van de provincie. De politieke partijen omdat de vertegenwoordigers steeds wijzigen en opnieuw moeten worden benaderd. Het ambtenarenapparaat omdat ook hier personen wisselen maar ook regelgeving steeds verandert en daarbij is communicatie en relatiebeheer van wezenlijk belang;
- Draagvlak creëren bij de inwoners van onze provincie. Het vormen van een grote achterban door ledenwerving en ledenbehoud is bijzonder belangrijk voor de impact van onze beschermingstaak. Maar er is ook oog voor de lange termijn. In de Bezoekerscentra worden vele activiteiten en excursies georganiseerd. Educatie is ook communicatie en een investering in de toekomst.

Positieve beeldvorming en communicatie zijn van groot belang voor onze organisatie en een zeer belangrijke actie tegen mogelijke overwegingen om bijdragen te verlagen of niet te verstrekken.

De voornaamste risico's en onzekerheden waar It Fryske Gea op dit moment mee wordt geconfronteerd zijn hierna toegelicht:

Waardering natuurgronden

It Fryske Gea heeft ruim 21.044 hectare in beheer. Hiervan is circa 13.5 hectare ruilgrond. De waardering van deze (ruil)gronden wordt o.a. beïnvloed door ruiltransacties en veranderende marktomstandigheden.

Effectenportefeuille

Een deel van het vermogen is vastgelegd in een effectenportefeuille. Dit brengt naast mogelijkheden voor een gunstig rendement ook beleggingsrisico's met zich mee (o.a. marktrisico, koersrisico en valutarisico). Het beheer van de beleggingen is uitbesteed aan Triodosbank. De uitgangspunten van Triodosbank zijn het waarborgen van duurzaamheid en verantwoord maatschappelijk handelen. Met onze adviseurs is regelmatig overleg naar behoefte over de resultaten en ontwikkelingen. Het beleid is

gematigd defensief met een gewenste samenstelling van 25% aandelen en 75% obligaties met een risico beperkende spreiding.

Datalekken

Sinds 25 mei 2018 is de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) van kracht. In 2018 is It Fryske Gea begonnen met maatregelen om ervoor te zorgen dat het aan de eisen van de Europese privacywetgeving voldoet. It Fryske Gea is doorlopend bezig om zich te wapenen tegen het risico van een datalek. Momenteel heeft de vereniging een externe Functionaris Gegevensbescherming benoemd; een taak die toeziet op de juiste naleving van de AVG.

Ontwikkeling bij provincie over realisatie NNN (Natuurnetwerk Nederland)

De gewijzigde prioriteitsstelling bij de provincie met betrekking tot de afspraken gemaakt over de afronding van de NNN heeft invloed op de invulling van de natuur in de provincie en mede invloed op het strategisch aankoopbeleid van It Fryske Gea. It Fryske Gea is gaan samenwerken met andere organisaties om gezamenlijk tot een oplossing te komen zodat natuur volgens plan kan worden gerealiseerd. Dit initiatief heeft vorm gekregen in het samenwerkingsverband Natuer mei de Mienskip.

Projecten

Bij de uitvoering van projecten zijn vaak verschillende partijen betrokken. De realisatie van projecten is dus mede afhankelijk van derden. Vooraf worden dan ook de verantwoordelijkheid bij risico's, penvoerderschap e.d. vastgelegd. Om het Project Portfolio Management verder in te richten en risico's te ondervangen heeft de vereniging in 2024 een vaste projectmanager in dienst genomen ter begeleiding van de diverse projecten die de vereniging heeft.

Lening afgesloten voor aankoop percelen Warkumerwaard

Deze lening van 1,525 duizend euro is afgesloten als overbruggingskrediet. It Fryske Gea heeft voldoende liquide middelen om de lening binnen de afgesproken termijn te kunnen aflossen.

Subsidie

Voor het realiseren van haar doelen en taken is It Fryske Gea grotendeels afhankelijk van subsidies. Bij gewijzigd beleid bij subsidieverstrekkers leidt dit mogelijk tot het verlies aan ontvangsten uit subsidies. It Fryske Gea is dan ook regelmatig in gesprek met subsidieverstrekkers om doelen en producten op de wensen van de verstrekker af te stemmen.

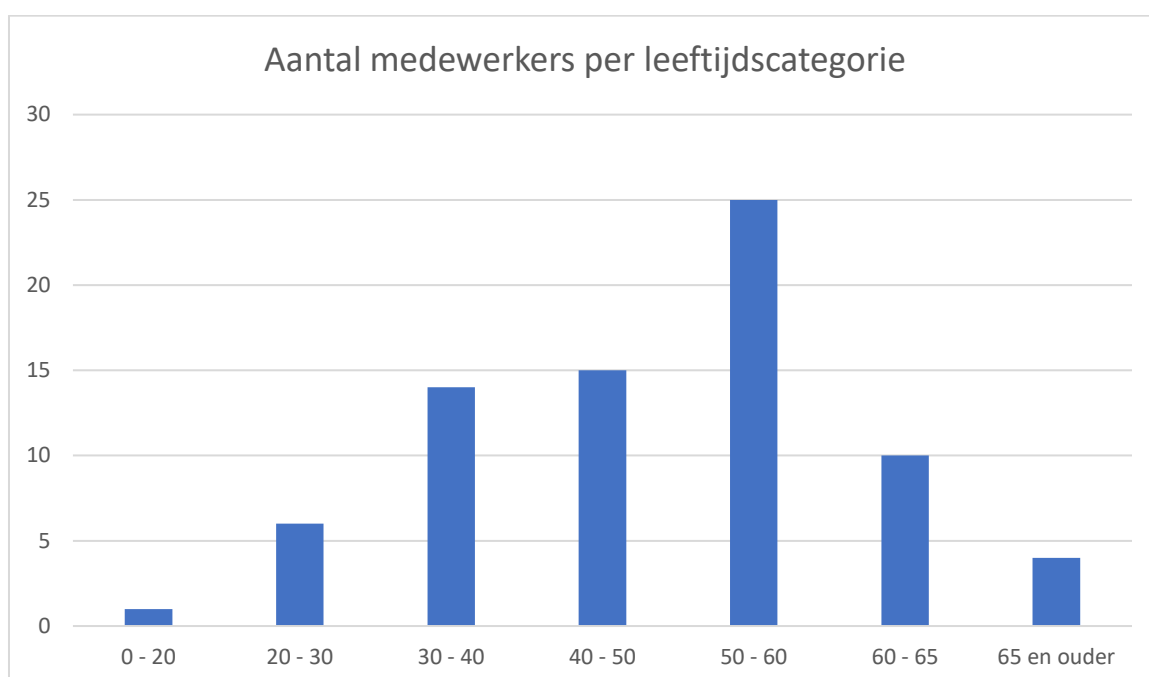
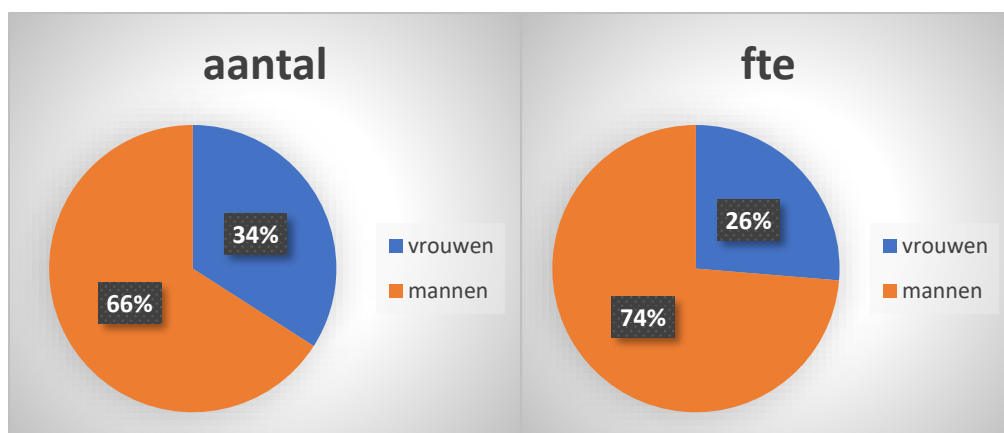
De Organisatie

Eind 2024 waren bij It Fryske Gea 75 medewerkers in dienst (in totaal 65,76 FTE). Gemiddeld over het jaar 2024 bedroeg het aantal medewerkers 72,17 met een gemiddeld FTE van 62,07 FTE. Er is daarmee sprake van een lichte stijging van het aantal medewerkers en FTE t.o.v. 2023.

De medewerkers zijn verdeeld over het kantoor in Olterterp, De Alde Feanen in Earnewâld en de vier districten met de standplaatsen Rijs, Katlijk, Gytsjerk en Earnewâld.

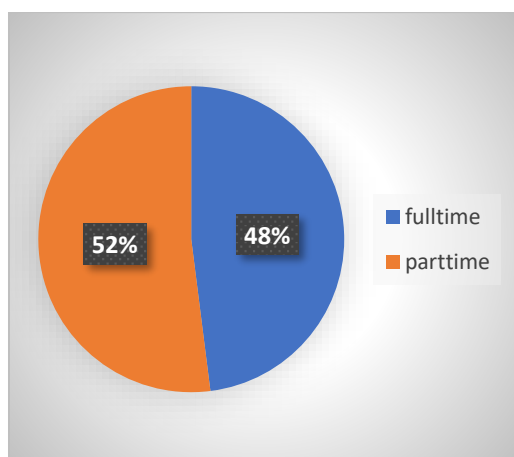
Verdeling man / vrouw

Gemiddeld in aantal is de verdeling 66% mannen en 34% vrouwen. (t.o.v. 65/35 in 2023)
In FTE is de gemiddelde verdeling 72% mannen en 28% vrouwen. (t.o.v. 72/28 in 2023).

De gemiddelde leeftijd aan het einde van 2024 bedraagt 48,35 jaar. Dit is een hele lichte stijging ten opzichte van eind vorig jaar toen de gemiddelde leeftijd 47,91 jaar bedroeg. Het gemiddelde dienstverband is 11,71 jaren. Dat was in 2023 12,05 en is daarmee heel licht gedaald.

Het aantal fulltimers is met 52% net iets hoger dan het aantal parttimers.

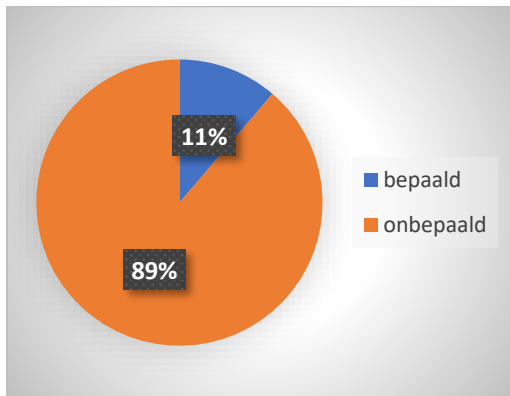
Onder de 75 medewerkers bevinden zich vijf leerling medewerkers.

It Fryske Gea is een leerwerkbedrijf. Bij het einde van de lopende leerwerkovereenkomst in 2024 zijn er twee van de leerling medewerkers doorgestroomd naar een reguliere functie. Er is een nieuwe leerling medewerker gestart. Geen van de zittende leerling medewerkers is vertrokken.

In 2024 hebben we 11 stagiaires begeleid. Dit waren zowel MBO als HBO stagiaires. Daarnaast hebben er nog een aantal snuffelstages plaatsgevonden.

Verdeling bepaald/onbepaald

89% van de medewerkers heeft een contact voor onbepaalde tijd. Dit is nagenoeg gelijk gebleven t.o.v. vorig jaar.

Doorstroming:

Met 2 leerling medewerkers zijn afspraken gemaakt over indiensttreding. Beiden zijn werkzaam in Beheer. Daarnaast zijn er 3 medewerkers intern doorgestroomd naar een andere functie binnen It Fryske Gea.

Ziekteverzuim

Het ziekteverzuimpercentage lag in 2024 op 5,3%. Het ziekteverzuimpercentage lag in 2023 op 5,49%. Dit is daarmee nagenoeg gelijk gebleven. Gemiddeld meldt men zich 1,03 keer ziek. Vorig jaar lag dat op 1,12.

Het verzuimpercentage was het hoogst bij de jongere medewerkers (tot 24 jaar). Terwijl het aantal meldingen het hoogst was in de groep van 45-65 jaar.

Ontwikkeling van medewerkers

De ontwikkeling van medewerkers is nodig voor een organisatie om zich staande te houden in de steeds sneller veranderende omgeving.

In het jaar 2024 zijn er door verschillende medewerkers cursussen en opleidingen gevolgd. Dit waren o.a. verplichte cursussen in verband met certificeringen voor onder andere de bosmaaier, maar ook de verplichte BOA opleidingen en BHV. Daarnaast zijn er verschillende medewerkers vakinhoudelijk bijgeschoold d.m.v. korte cursussen. Er heeft een inhoudelijke groepstraining plaatsgevonden m.b.t. biologie in het veld waar 20 medewerkers aan hebben deelgenomen uit verschillende onderdelen van de organisatie. Medewerkers van de afdeling Financiën en administratie hebben samen aan persoonlijke ontwikkeling gewerkt d.m.v. een assertiviteitstraining en het MT volgt teamcoaching. Erfgoed wordt steeds beter gepositioneerd binnen de organisatie, de betrokken medewerkers worden o.a. vakinhoudelijk bijgeschoold op het gebied van Erfgoed en Rentmeesterschap. Daarnaast worden medewerkers geschoold op het gebied van GIS en AFAS.

In het afgelopen jaar heeft de organisatie niet alleen geïnvesteerd in inhoudelijke kennis, maar ook in de persoonlijke ontwikkeling van medewerkers, onder andere via coaching. Daarnaast worden alle

medewerkers regelmatig geschoold op het gebied van informatiebeveiliging. Via praktische en interactieve online modules worden zij voorbereid op dreigingen op het gebied van cybersecurity, zodat zowel de medewerkers als de organisatie zich effectief kunnen wapenen tegen deze risico's. De kosten voor opleidingen zijn in het afgelopen jaar met ongeveer 25% gestegen in vergelijking met het jaar ervoor. Deze stijging hangt samen met de continue ontwikkeling van de organisatie. Een belangrijk onderdeel hiervan is het Strategisch Personeelsplan, dat in 2023 is opgestart. De eerste resultaten van dit plan worden nu zichtbaar. Dit omvat onder andere ontwikkelingen op het gebied van de mens, erfgoed en diverse teamtrajecten. Bovendien vinden er binnen verschillende afdelingen verschuivingen plaats om beter te kunnen inspelen op de ambitie die in het Strategisch Personeelsplan is geformuleerd.

Daarnaast stond het jaar voor de HR-afdeling in het teken van de verdere doorontwikkeling van het personeelsadministratiesysteem. Per januari 2024 wordt er met een nieuw systeem gewerkt. Gedurende het afgelopen jaar zijn verschillende personeelsprocessen in dit nieuwe systeem ondergebracht en verder geautomatiseerd of verbeterd.

In het kader van preventie heeft dit jaar een Preventief Medisch Onderzoek plaatsgevonden. Dit onderzoek is dit jaar gecombineerd met een vitaliteitsscan, hierdoor is in brede zin gekeken naar het welzijn van de medewerkers. Het onderzoek bestond uit het invullen van een digitale vragenlijst gecombineerd met een fysiek onderzoek en een persoonlijk gesprek over de resultaten met aanbevelingen over knelpunten. Ook hierbij hebben we voor een gewijzigde aanpak gekozen. We bieden dit nu eens in de drie jaar aan, aan alle medewerkers. Voorheen werd dit slechts aan bepaalde leeftijdsgroepen aangeboden. Hierdoor hopen we een beter inzicht te krijgen in het welzijn en of werkvermogen van onze medewerkers, zodat we zowel op individueel als op organisatieniveau preventieve maatregelen kunnen nemen om verzuim te voorkomen. 76% van de medewerkers heeft meegedaan aan dit onderzoek. Uit de resultaten blijkt dat we op werkvermogen, geluk, werk-privé balans goed scoorden. Een te groot deel van de medewerkers ervaart echter werkdruk. Dit is een aandachtspunt uit het onderzoek waar we mee aan de slag zijn gegaan om nader te onderzoeken waar de werkstress vandaan komt. Dit onderzoek loopt nog.

Naast dit onderzoek hebben we aan medewerkers met een buitendienstfunctie een lymescreening aangeboden, zoals we dat jaarlijks doen. Dit doen we o.a. om het aantal besmettingen te monitoren en te om te kijken of de preventieve maatregelen op orde zijn.

Integriteitsbeleid

Binnen It Fryske Gea is de directeur verantwoordelijk voor de uitvoering van het integriteitsbeleid. It Fryske Gea heeft haar integriteitsbeleid vastgelegd in de Paadwiizer (personeelshandboek). Hierin zijn onder andere opgenomen de gedragscode (in veilige handen), de vertrouwenspersonen, het meldpunt en een toelichting op welke stappen er genomen zullen worden bij een melding of vermoeden. Afgifte van een VOG verklaring bij indiensttreding is een onderdeel van het beleid.

Meldpunt (integriteits-)klachten

Klachten over het werk van onze organisatie, het vermoeden van een misdraging richting een persoon of een schending van integriteit door een van onze medewerkers of vrijwilligers kunnen op drie verschillende wijzen gerapporteerd worden. Onderstaande informatie is via onze website te benaderen.

1. Er is sprake van een klacht. Als iemand een klacht heeft over één van onze natuurgebieden of monumenten of over onze werkwijze, dan kan diegene formeel een klacht indienen en gebruik maken van het contactformulier op de website.
2. Er is sprake van een persoonlijke schending. Van een persoonlijke schending is sprake als een van onze medewerkers of vrijwilligers in strijd met de gedragscode van onze organisatie handelt of op andere wijze maatschappelijk normen en waarden niet naleeft. Dit betreft ongewenste omgangsvormen zoals bijvoorbeeld discriminatie, seksuele intimidatie, agressie, geweld of pesten. Bij een vermoeden van een dergelijke misstand of onregelmatigheid, dan kan iemand een melding doen bij een van onze interne vertrouwenspersonen. Deze melding wordt vertrouwelijk behandeld en de afwikkeling

- vindt plaats in overleg met de melder. De meldingsprocedure zoals vermeld in de gedragscode is niet alleen van toepassing op meldingen van werknemers en vrijwilligers van It Fryske Gea maar ook op meldingen door personen van buiten onze organisatie.
3. Er is sprake van een schending van de integriteit. Van een schending van integriteit is sprake als een van onze medewerkers of vrijwilligers zich schuldig maakt aan bijvoorbeeld machtsmisbruik, fraude, diefstal, corruptie of schending van een ander wettelijk voorschrift. Ook misdrijven die een gevaar vormen voor de volksgezondheid, de veiligheid van personen, de aantasting van het milieu of van de openbare orde vallen onder het begrip: 'schending van integriteit'. Als iemand een vermoeden heeft van een schending van integriteit, dan kan degene een melding doen bij onze directeur. Indien het vermoeden van een misstand het functioneren van de directeur betreft dan kan iemand melding doen bij de voorzitter van het Bestuur van onze vereniging.
 4. In de loop van het afgelopen jaar hebben wij ook afscheid genomen van onze interne vertrouwenspersonen en wordt er enkel nog gewerkt met een externe vertrouwenspersoon. Dit omdat de vraagstukken steeds meer kennis vragen om bij te blijven in dit vakgebied en om de juiste adviezen te kunnen geven.

Aantal meldingen 2024

Onze externe vertrouwenspersoon heeft aangegeven dat er in 2024 1 melding is gedaan. Deze melding is afgehandeld.

Bezoldiging directie

Het Bestuur heeft het bezoldigingsbeleid, de hoogte van de directiebeloning en de hoogte van andere bezoldigingscomponenten vastgesteld. Het beleid wordt periodiek geactualiseerd. Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt It Fryske Gea de Regeling beloning directeuren van goede doelen organisaties (zie www.goededoelennederland.nl).

De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij It Fryske Gea vond plaats door het Bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD score van 396 punten voor de directeur met een maximum jaarinkomen van 129.292 euro (1FTE/12 mnd) en een zogenaamde BSD score van 364 punten voor de adjunct directeur met een maximum jaarinkomen van 115.922 euro (1FTE/12 mnd).

De voor de toetsing, aan de geldende maxima, relevante werkelijke jaarinkomens van de directie bedroegen voor de H. de Vries (1FTE/12mnd) 114.270 euro en voor C. Bakker (1FTE/12mnd) 92.421 euro. Deze beloningen bleven binnen de geldende maxima.

Het jaarinkomen, de belaste vergoedingen/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn bleven (voor H. de Vries met een bedrag van 140.190 euro en voor C. Bakker met een bedrag van 108.176 euro) binnen het in de regeling opgenomen maximum bedrag van 233.000 euro per jaar. De belaste vergoeding/bijtellings, de werkgeversbijdrage pensioen en de overige beloningen op termijn stonden bovendien in redelijke verhouding tot het jaarinkomen.

De hoogte en samenstelling van de bezoldiging worden in de jaarrekening toegelicht in de toelichting.

Financieel perspectief

It Fryske Gea verwacht in 2025 resultaat neutraal te kunnen opereren, ondanks de toegenomen reguliere structurele kosten, mede door cao-verhogingen en prijsstijgingen als gevolg van inflatie. Dit wordt deels gecompenseerd door incidentele baten. Er wordt geïnvesteerd in de verdere professionalisering van de erfgoedafdeling, met als doel het behoud van erfgoed in onze provincie op een kostendekkende manier voor de toekomst.

Voor groot onderhoud is in voorgaande jaren een bestemmingsreserve opgebouwd, waaruit onderhoud gefinancierd kan worden. Door ook in de komende jaren opnieuw geld te reserveren voor groot onderhoud, blijft deze reserve op peil.

Voor de periode 2023 tot en met 2028 is opnieuw een SNL vergoeding vastgesteld. Vanwege een herziening van de standaardkostprijzen voor diverse van de natuurtypen die It Fryske Gea beheert en een inflatiecorrectie is een hoger jaarlijks bedrag beschikbaar voor het natuurbeheer

It Fryske Gea ontvangt jaarlijks baten uit de Loterijopbrengsten. De vereniging verwacht vanuit de consistente gedragslijn en op basis van huidige informatie geen verandering in baten uit de loterij mede omdat de overeenkomst tussen de Nationale Postcode Loterij en LandschappenNL in 2020 voor 5 jaar is verlengd en momenteel gesprekken via Landschappen NL worden gevoerd om deze overeenkomst te verlengen. It Fryske Gea zal op basis van diverse factoren van invloed op de liquiditeit, besluiten of en welke gronden kunnen worden aangekocht.

It Fryske Gea onderscheidt bij haar Productbeschrijving verschillende onderdelen, respectievelijk Natuurbeheer, Landschap, Onderzoek, Recreatie, Educatie, Beleidsadvisering & gebiedsontwikkeling, Verenigingsactiviteiten en in 2024 is Erfgoed als separaat product toegevoegd. In het financieel jaarverslag, dat is gehouden aan de opstelling en regels van het Centraal Bureau Fondsenwerving, worden deze producten om praktische redenen samengevoegd tot drie hoofddoelstellingen. Voor de periode 2025-2028 heeft It Fryske Gea een afspraak met de provincie gemaakt. Producten in de begroting opgenomen zijn o.a.: Beleidsadvies en gebiedsontwikkeling, Onderzoek, Landschap en cultuurhistorie en Educatie. Ingaand 2026 zal er een korting van 160 duizend euro door de provincie op de boekjaarsubsidie worden doorgevoerd waardoor er minder producten geleverd zullen worden.

Voor de beleggingen was 2024 een jaar waarin het herstel, na een periode van dalende beurskoersen, zich voort heeft gezet. Door de huidige instabiliteit van de markt is het lastig te voorspellen wat de wereldwijde beurzen in 2025 zullen doen. Momenteel is er geen uitbreiding van de beleggingsportefeuille voorzien. Er zal gekeken worden of zich nog kansen voordoen voor de verwerving van natuurterreinen en erfgoed die nauw aansluiten op onze huidige terreinen of passen in het door ons gevoerde beleid, mits er voldoende dekking beschikbaar is. It Fryske Gea handhaaft de verwachting dat instabiliteit van de markt aanhoudt door de oorlog in Oekraïne en geopolitieke ontwikkelingen met stijging van kosten als gevolg.

Verslag van de directie

De jaarrekening 2024 is opgesteld op basis van de Richtlijn 650 *Fondsenwervende instellingen* van de Richtlijnen voor de Jaarverslaggeving. It Fryske Gea is gecertificeerd door het Centraal Bureau Fondsenwerving (CBF) en als zodanig is deze Richtlijn verplicht. In de opstelling conform bovenvermelde Richtlijn wordt geen onderscheid gemaakt in structurele baten en lasten en bijzondere baten en lasten. Voor een goede bedrijfsvoering wordt hier intern wel rekening mee gehouden. Een extra overzicht is opgenomen op pagina 68.

In de financieringsstructuur zijn twee belangrijke geldstromen te onderscheiden:

- Structurele geldstroom – ingezet voor structurele activiteiten/baten en lasten;
- Incidentele geldstroom – ingezet voor incidentele activiteiten/baten en lasten.

Het resultaat uit structurele en incidentele activiteiten in het boekjaar bedraagt 2.9 miljoen euro negatief en zal hierna kort worden toegelicht.

Structureel

Het resultaat uit structurele activiteiten bedraagt 263 duizend euro negatief. Dit is in lijn met het begrote structurele resultaat voor 2024

De belangrijkste structurele activiteiten

De doelstelling van de vereniging is het beschermen van de natuur, landschap en daarmee verbonden erfgoed in Fryslân, vooral middels het beheer van inmiddels ruim 21.044 hectare natuurgebied. Ook in 2024 zijn dat de belangrijkste activiteiten waar It Fryske Gea zich mee bezig heeft gehouden. Activiteiten die daaraan gerelateerd zijn, zijn Landschapsbescherming en Inventarisatie en monitoring. Bij het inventarisatiewerk hebben we ondersteuning van meer dan 150 vrijwilligers.

It Fryske Gea is een veelzijdige natuurorganisatie die niet alleen de natuur beschermt, maar ook actief betrokken is bij educatie, recreatie en belangenbehartiging. Het is mooi om te zien dat er naast het beschermen van natuurgebieden ook gewerkt wordt aan draagvlak en betrokkenheid, en dat er voorlichting wordt verstrekt om mensen bewust te maken van het belang van natuur en landschap. Het benadrukken van de vrije toegankelijkheid van natuurterreinen is ook een belangrijk punt, aangezien dit mensen in staat stelt om te genieten van de natuur. Tegelijkertijd vraagt het openstellen van deze gebieden om zorgvuldig toezicht, zodat de natuur niet wordt verstoord en de recreatieve mogelijkheden veilig en verantwoord blijven.

It Fryske Gea werkt nauw samen met de provincie Fryslân, It Fryske Gea ontvangt subsidie op basis van een productbegroting waarin een bijdrage wordt verstrekt voor diverse uitgevoerde producten/diensten. Voor de periode 2025-2028 werd een nieuw voorstel voor de boekjaarsubsidie geschreven. Daarin zijn de onderwerpen beleidsondersteunend onderzoek, integrale gebiedsontwikkeling en educatie de belangrijkste pijlers gebleven. De inhoud van de te leveren producten is echter aangepast aan de actualiteit en aan behoeftes van de provincie in de komende jaren. Het onderwerp Landschap beslaat vanaf 2025 een kleiner deel van de boekjaarsubsidie, omdat de onderdelen die onder dit thema door Landschapsbeheer Friesland werden uitgevoerd voortaan rechtstreeks door de provincie aan Landschapsbeheer worden vergoed.

Daarnaast vindt er overleg met overheden plaats o.a. in de Provinciale Commissie Landelijk Gebied, maar ook tijdens andere bijeenkomsten. Ook op aanvraag wordt geïnformeerd en geadviseerd.

Uitgevoerde beheertaken door It Fryske Gea worden voornamelijk afgedekt middels de Subsidieregeling Natuur en Landschap. It Fryske Gea heeft in 2024 opnieuw het daarvoor benodigde certificaat ontvangen, op basis van een externe audit. De beschikking voor de lopende SNL periode is

gegeven voor de periode 2023 tot en met 2028. Mede door het verkrijgen van deze subsidie zijn de beheertaken van de vereniging voor langere periode financieel afgedekt.

Toename van kosten als gevolg van onder andere cao verhogingen en inflatie heeft de vereniging op kunnen vangen met een toename van baten waarmee het structurele resultaat in lijn is met de verwachting.

It Fryske Gea streeft ernaar om structurele baten en lasten zodanig in balans te houden, dat de structurele baten de structurele kosten dekken, eventueel onder toevoeging van de opbrengst van beleggingen en rente.

Incidenteel

Het resultaat over de incidentele baten en lasten bedraagt 2.7 miljoen euro negatief.

.

Bijzondere baten en andere incidentele baten in 2024

De hier genoemde baten hebben een incidenteel karakter. In het verslagjaar 2024 is 1.1 miljoen euro ontvangen uit diverse erfenissen en legaten. It Fryske Gea is hier bijzonder dankbaar voor.

Van de National Postcode Loterij hebben we een bijdrage van 938 duizend euro ontvangen die als incidentele bate wordt beschouwd. Deze bijdrage wordt benut voor projecten, aankoop van natuurterrein en andere incidentele uitgaven.

Oprichting natuurfonds

In voorgaande jaren vermeldde wij in ons jaarverslag een risico naar aanleiding van een klacht ingediend bij de Europese Commissie door de Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters (VGG) over de PNB-regeling. Van 1993 tot en met 2011 bestond deze subsidieregeling waarmee alleen natuurbeschermingsorganisaties Natuurmonumenten en de 12 Provinciale Landschappen grond konden verwerven met het oog op natuurbehoud. Particuliere grondbezitters, verenigd in de VGG, vonden het onterecht dat zij geen gelijke aanspraak hadden op die aankoopsubsidie die zij beschouwen als ongeoorloofde staatssteun. Na jarenlange discussies met het ministerie van LNV en de betreffende natuurbeschermingsorganisaties dienden zij in 2008 een klacht in bij de Europese Commissie. In 2012 werd de subsidieregeling beëindigd. Door de Europese Commissie is een onderzoek ingesteld naar de rechtmatigheid van uitgekeerde aankoopsubsidies.

Natuurmonumenten en de 12 Provinciale Landschappen zagen een eventuele nieuwe formele beoordeling door de Europese Commissie met vertrouwen tegemoet. Mocht de Europese Commissie echter na herbeoordeling toch tot de conclusie komen dat sprake zou zijn van (on)verenigbare staatssteun, dan zou de Staat gedwongen kunnen zijn (een deel van) de ontvangen steun en/of de rente daarover terug te vorderen van de natuurbeschermingsorganisaties, hetgeen materiële gevolgen kan hebben voor de financiële positie van de natuurbeschermingsorganisaties.

Deze onzekerheid over de uitkomst van het onderzoek door de Europese Commissie is ten einde gekomen nu betrokkenen in 2024 een schikking hebben getroffen. Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van deze schikking circa € 80 miljoen storten in een door de VGG op te richten fonds. Met de middelen in het fonds zal het particuliere natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. De VGG heeft de klacht ingetrokken en de Europese commissie heeft het dossier in november gesloten.

De particuliere grondbezitters en natuurbeschermingsorganisaties staan nu weer schouder aan schouder in plaats van tegenover elkaar. Dat is goed nieuws voor alle natuur(liefhebbers) in Nederland.

Onder regie van de LVVN-Staatssecretaris hebben de Staat (LVVN, Staatsbosbeheer en Rijksvastgoedbedrijf), TBO's en VGG tevens een convenant ondertekend, waarin duidelijke afspraken staan over het verkoopproces van gronden met de eindbestemming natuur door overheden. Dit convenant sluit aan op Didamarrest 1 en 2 en voorkomt juridische procedures in de toekomst.

Reactie Natuurmonumenten en LandschappenNL

Het voortslepen van de klachtprocedure bracht onzekerheid en hoge kosten met zich mee. We werken juist graag samen met particuliere grondbezitters om de natuur te beschermen en te versterken en om belangrijke maatschappelijke uitdagingen in het buitengebied aan te gaan. Juist in deze tijd, waarin alle handen nodig zijn voor de natuur.

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen richten zich niet alleen op de natuur in de eigen terreinen maar maken zich ook sterk voor de natuurkwaliteit daarbuiten. Het door de VGG op te richten fonds draagt bij aan deze missie.

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking in 2 tranches circa 77 miljoen euro storten in een door de VGG (Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters) op te richten fonds. Met de middelen in het fonds zal het particulier natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen.

Dit resulteert in een bijzondere last voor It Fryske Gea die als volgt is verwerkt:

- De betaling van de totale kostenvergoeding (2 tranches) ad 3.3 miljoen euro is verwerkt als bijzondere last in het verslagjaar.
- Verschuldigde indexering van 1 januari 2023 t/m 31 december 2024 is verwerkt onder rentekosten.
- De nog te betalen 2^e tranche is verwerkt onder langlopende schulden.
- Toekomstig te betalen indexering is opgenomen als bestemmingsreserve en zal jaarlijks op basis van daadwerkelijke indexering voor dat jaar aangepast worden.

Het verwerven van natuurterreinen

Met gelden uit de loterij en andere incidentele baten zoals, erfenissen en legaten alsmede grondruil zijn enkele kleinere natuurterreinen verworven.

In 2024 is door een grondruil 101 hectare in bezit van It Fryske Gea gekomen. Daarvoor bracht It Fryske Gea dezelfde waarde in aan landbouwgrond, die eerder nabij Nijemirdum was verworven, met het doel om te zijner tijd als ruilgrond te dienen. Met deze ruil ter waarde van 1,6 miljoen euro zijn belangrijke verwervingen gerealiseerd. In de Lendevallei is op de overgang van beekdal naar hogere grond 25 hectare verworven, waarmee het mogelijk wordt om het grondwaterpeil te verhogen en water vanuit de Lende te laten overstromen. Hiermee zijn de natuurwaarden in dit beekdal zeer geholpen. In de Alde Feanen zijn percelen in De Burd verworven, een eiland waarvan de overige natuurgronden reeds in bezit van It Fryske Gea waren. Hiermee komt het beheer in één hand. In Olterterp werden gronden verworven die in zichzelf waardevol zijn, maar mogelijk verder door geruild kunnen worden.

Door uitruil dan wel verkoop van percelen natuurgrond verkregen met subsidie ontstaat een voorwaardelijke verplichting aan de provincie Friesland. Deze verplichting vervalt bij verwerving van nieuwe natuurgrond. Deze voorwaardelijke verplichting bedraagt momenteel 250 duizend euro.

It Fryske Gea heeft haar aankopen voor de korte en lange termijn beschreven in haar aankoopstrategie. Mits het resultaat het toelaat wil It Fryske Gea de bestemmingreserve aankopen grond aanvullen om zo aankopen zoals beschreven in de aankoopstrategie mogelijk te maken.

Het uitvoeren van projecten

Kosten van projecten worden voor een groot deel gefinancierd met subsidies van de Rijks- en Provinciale overheid, met Europees geld en geld van gemeenten, bedrijven, instellingen en particulieren. Wat niet gesubsidieerd wordt, wordt gefinancierd uit de bijzondere baten (Loterij en andere bronnen) dan wel reserves. Vanwege het onvoorspelbare aantal, tijdsduur en omvang worden projecten tot heden niet in de Productbegroting opgenomen.

In 2024 zijn onder meer de onderstaande projecten (financieel) afgerond:

- ✓ Rietland Gaast
- ✓ Takkenbank en beplanting Slottún
- ✓ Aanpak weidevogel Mûntsjerbuorsterpolder
- ✓ POP3 Fluessen Morra
- ✓ Otterraster Toutenburg/Grutte Wielen
- ✓ Optimaliseren broedgebied weidevogels de Bjirmen
- ✓ Peilverhoging Warkummerwaard
- ✓ Bekhofschans
- ✓ Realisatie plas dras gebied De Keegen

De projecten aan de Friese IJsselmeerkust zijn in 2024 van start gegaan aan de Workumer Buitenwaard en de Mokkebank. Hiermee wordt de natuur (waterriet, schelpenbanken en vochtig grasland) aan de Friese IJsselmeerkust bestand gemaakt tegen wijzigingen in het waterpeil die als gevolg van klimaatverandering optreden.

Het project Wij en wadvogels fase 1 is afgerond op de Peazemerlannen en bij Blije en Ferwert Bûtendyks. Het project krijgt een vervolg in 2025, onder andere in de Kuperuspolder worden de omstandigheden voor broedvogels verbeterd.

Het Rijsterbosch heeft een nieuwe entree gekregen, waardoor verschillende stromen bezoekers beter hun weg vinden en historische lanen hersteld konden worden.

In 2024 is een start gemaakt met de herinrichting van Park Huize Olterterp. Doordat een aantal beeldbepalende bomen aan het einde van de levensduur was ontstond de kans om aan de hand van historische plantlijsten en historische padenstructuren het park te herstellen.

De schaapskooi in Bakkeveen werd verdubbeld in capaciteit om een groeiende kudde Drentse heideschape in de winter en in de lammertijd veilig te huisvesten. De kudde groeit omdat begrazing met schape onder begeleiding van een herder zeer effectief blijft om heide en bloemrijke graslanden te beheren en de effecten van stikstofneerslag te verzachten.

In samenwerking met Wetterskip Fryslân werden rond de Groote Wielen twee projecten uitgevoerd om natuur en waterberging te combineren.

It Fryske Gea start met de uitvoering van projecten pas zodra de financiering is geregeld. Vooral bij grotere projecten worden vooraf voorschotten geregeld, zodat It Fryske Gea niet als financier voor het project hoeft op te treden. In de toelichting op de balans is een overzicht opgenomen van de projecten die nog in uitvoering zijn.

Effecten

De effecten zijn voornamelijk verkregen door liquiditeit uit erfenissen. De opbrengsten uit deze beleggingen worden als incidenteel beschouwd vanwege het onvoorspelbare karakter van deze inkomsten. Deze incidentele baten dragen bij aan het resultaat van de structurele baten en lasten van de vereniging, zowel nu als in de toekomst.

Het beheer van de beleggingen is in januari 2008 onder voorwaarden overgedragen aan Triodosbank. De uitgangspunten van Triodosbank zijn het waarborgen van duurzaamheid en verantwoord maatschappelijk handelen. Er wordt regelmatig overlegd met onze adviseurs, op basis van de behoefte, over de behaalde resultaten en de ontwikkelingen.

Het beleid is gematigd defensief met een gewenste samenstelling van 25% aandelen en 75% obligaties met een risico beperkende spreiding. Periodiek wordt gerapporteerd over de resultaten en de actuele samenstelling van de portefeuille. Ultimo 2024 is de samenstelling van de portefeuille: 26% aandelen

en 74% vastrentende waarden. De effecten zijn alle beursgenoteerd en gewaardeerd op basis van de koersen per 31 december 2024. In het verslagjaar is een bate van 215 duizend euro geboekt.

Voor de aanschaf van percelen in de Warkumerwaard in november 2022 is een lening afgesloten ten bedrage van 1.525 duizend euro. Deze lening heeft een looptijd van 60 maanden. Aflossing hierop is de eerste maanden opgeschort. Vanaf het boekjaar 2025 dient hierop afgelost te worden.

Investeringsen

It Fryske Gea heeft onder meer geïnvesteerd in enkele tractoren, een tweetal bedrijfsauto's en een botenhuis in district Noard. Daarnaast is geïnvesteerd in verbetering en verduurzaming van de kantoorverlichting in kantoor Olterterp

Vooruitzichten

Zoals vermeld in de begroting voor 2025, verwachten wij het jaar 2025 resultaat neutraal af te sluiten, waarbij kosten en baten in balans zijn. Echter, een inhaalslag in groot onderhoud en de verdere opzet van een erfgoedafdeling zullen het resultaat op de kerntaken beïnvloeden. It Fryske Gea verwacht dit te kunnen compenseren met incidentele baten.

Voor groot onderhoud is in voorgaande jaren een bestemmingsreserve opgebouwd, die gebruikt kan worden om onderhoud te financieren. Door ook de komende jaren geld te reserveren voor groot onderhoud, blijft deze reserve op peil. Daarnaast verwacht It Fryske Gea, door verdere professionalisering van de erfgoedafdeling, in de toekomst kostendekkend te kunnen opereren op dit gebied.

Op 14 mei 2024 is team educatie verhuisd naar Wiidswei 32 in Earnewâld. In het voormalige restaurant op deze plek heeft It Fryske Gea niet alleen kantoorruimte en een opslag gecreëerd, maar ook een tijdelijk informatiepunt voor bezoekers met een bescheiden winkel. Op 5 juni gingen deze ook open voor bezoekers. In totaal hebben we 1514 bezoekers ontvangen, die door onze balievrijwilligers wegwijs gemaakt zijn in Nationaal Park De Alde Feanen. Ook jeugdactiviteiten en startbijeenkomsten voor vrijwilligers vonden hier plaats. It Fryske Gea is op zoek naar een definitief bezoekerscentrum in Earnewâld. Tot die tijd kleden we dit informatiepunt steeds mooier aan. Het Nationaal Park is wederom partner op deze locatie.

Voor de periode 2023 tot en met 2028 is de SNL vergoeding vastgesteld. Vanwege een herziening van de standaardkostprijzen voor diverse natuurtypen die It Fryske Gea beheert en een inflatiecorrectie is een hoger jaarlijks bedrag beschikbaar voor het natuurbeheer

It Fryske Gea ontvangt jaarlijks baten uit de Nationale Postcode Loterij. De vereniging verwacht vanuit consistente gedragslijn en op basis van huidige informatie geen verandering in baten uit de loterij. It Fryske Gea zal op basis van diverse factoren van invloed op de liquiditeit, besluiten of en voor welke gronden, projecten en of erfgoed doelstellingen deze liquiditeit kan worden aangewend.

Afgelopen jaren stonden in het teken van herstel op de wereldwijde effectenbeurzen. It Fryske Gea verwacht dat instabiliteit van de markt door de oorlog in Oekraïne en geopolitieke ontwikkelingen voorlopig nog blijft.

Momenteel is er geen uitbreiding van de beleggingsportefeuille voorzien. Er zal gekeken worden of zich nog kansen voordoen voor de verwerving van natuurterreinen en/of erfgoed die nauw aansluiten op onze huidige terreinen of passen in het door ons gevoerde beleid, mits er voldoende dekking beschikbaar is.

Verhoudingen financieel jaarverslag

Kostenpercentage wervingskosten	2024	begroting	2023
Som van de geworven baten	10.087	11.958	8.694
Wervingskosten	191	179	197
Kostenpercentage	1.9 %	1.5 %	2.3 %

Dit zijn de wervingskosten uitgedrukt in een percentage van de som van de geworven baten. De kosten van de ledenwerving worden toegerekend aan de kosten fondsenwerving voor het percentage dat de contributies deel uitmaken van de totale reguliere baten. Verder wordt een deel van de personeelskosten en overige organisatiekosten toegerekend op basis van tijd en middelen.

Bestedingspercentage baten	2024	begroting	2023
Totale baten	11.804	13.579	10.806
Totaal besteed aan de doelstelling	10.727	12.897	8.590
Bestedingspercentage	91 %	95 %	79 %

Dit zijn de totale bestedingen aan de doelstellingen uitgedrukt in een percentage van de totale baten. Het bestedingspercentage kan over de jaren fluctueren mede doordat er in enig jaar bijvoorbeeld grote grondaankopen kunnen worden gedaan, vanuit de reserve hiervoor opgebouwd. Waarmee het bestedingspercentage boven de 100% uitkomt, in 2022 was dit percentage bijvoorbeeld 111%.

Bestedingspercentage lasten	2024	begroting	2023
Totale lasten	11.463	13.632	9.282
Totaal besteed aan de doelstelling	10.727	12.897	8.590
Bestedingspercentage	94 %	95 %	93 %

Percentage kosten beheer en administratie	2024	begroting	2023
Totale lasten	11.463	13.632	9.282
Kosten beheer en administratie	546	556	496
Percentage kosten beheer en administratie	4.8 %	4.1 %	5.3 %

De vereniging stelt zich tot doel de kosten van beheer en administratie zo laag mogelijk te houden, met als bovengrens 10%.

Financiële positie

Solvabiliteit

	2024	2023	2022
Eigen vermogen / totaal vermogen	76%	85%	85%

De solvabiliteit van de vereniging is in vergelijking met voorgaand jaar gedaald met name door het aandeel van It Fryske Gea in de bijdrage aan het Natuurfonds.

Liquiditeit (quick ratio)

	2024	2023	2022
(Vlottende activa – voorraden + liquide middelen)/ Kort vreemd vermogen	5.8	6.2	6.2

De lagere waarde van deze ratio in 2024 ten opzichte van 2023 valt voornamelijk toe te schrijven aan de toename van de kortlopende schulden als gevolg van de resterende aflossingsverplichting in het “Fonds voor Particulier Natuurbeheer”

De jaarrekening beschrijft met name de financiële resultaten van It Fryske Gea. De resultaten op het gebied van natuurbescherming zijn beschreven in het jaarverslag en het inventarisatieverslag, die beide beschikbaar zijn via de website of op verzoek via kantoor.

Drs. H.J. de Vries
Directeur

(Alle hierna in dit verslag vermelde bedragen zijn een veelvoud van 1.000,-- euro. Hierdoor zijn mogelijk enkele afrondingsverschillen ontstaan. De vergelijkende cijfers zijn, waar nodig, aangepast aan de opstelling van 2024.)

Begroting Staat van baten en lasten 2025

*(Bedragen * 1.000 euro's)*

Baten

Baten van particulieren	1.542
Baten van bedrijven	10
Baten van loterijorganisaties	938
Baten van subsidies en overheden	9.164

Som van de geworven baten	11.654
---------------------------	--------

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.531
Overige baten	194

Som van de baten	13.379
	=====

Lasten

Besteed aan de doelstellingen:

- Beheren en verwerven natuurterreinen	
Beheer	6.417
Verwerving en projecten	<u>3.523</u>
	9.940

- Erfgoed	
Structurele kosten	<u>322</u>
	322

- Publiek, overheid en natuur voorlichting educatie en belangenbehartiging	
Structurele kosten	1.713
Projectmatige kosten	<u>85</u>
	1.798

- Verenigingszaken	
Structurele kosten	<u>657</u>
	657

	12.717
--	--------

Wervingskosten	188
Kosten beheer en administratie	579

Som van de lasten	13.484
--------------------------	--------

Saldo voor financiële baten en lasten	- 105
--	-------

Saldo financiële baten en lasten	103
----------------------------------	-----

Saldo van baten en lasten	-2
	=====

Resultaat	-2
------------------	----

Besluit goedkeuring jaarrekening door de Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea te Olterterp.

In artikel 21 lid 4 van de statuten van vereniging It Fryske Gea is het volgende opgenomen:

Aan de goedkeuring van de Raad van Toezicht zijn onderworpen de besluiten van het Bestuur omtrent de begroting en de jaarrekening.

Hierbij besluit de Raad van Toezicht, dat het jaarverslag en de jaarrekening van het jaar 2024, gedagtekend 15 mei 2025 zijn goedgekeurd.

Olterterp, 15 mei 2025

De Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea
namens deze,

H. Wubs (voorzitter Raad van Toezicht)

Jaarrekening

Boekjaar 2024

(Bedragen * 1.000 euro's)

	31 december 2024		31 december 2023	
ACTIVA				
<u>Vaste activa</u>				
<i>Immateriële vaste activa</i>				
1. Website	83	83	0	0
<i>Materiële vaste activa</i>				
2. Onroerende zaken	1.843		3.046	
3. Inventarissen	2.000		2.026	
4. Veestapel	17	3.859	17	5.089
<i>Financiële vaste activa</i>				
5. Deelnemingen	0		0	
6. Effecten	3.706		3.511	
7. Overige vorderingen	47	3.753	46	3.557
<u>Vlottende activa</u>				
8. Projecten	268		0	
9. Debiteuren	292		252	
10. Diverse vorderingen	7.458		6.607	
11. Liquide middelen	5.482	13.500	6.922	13.781
		21.196		22.427

(Bedragen * 1.000 euro's)

	31 december 2024		31 december 2023	
PASSIVA				
12. <i>Reserves en fondsen</i>				
Continuïteitsreserve	7.442		8.366	
Bestemmingsreserves	<u>7.728</u>		<u>9.764</u>	
		15.170		18.130
Bestemmingsfondsen		<u>998</u>		<u>994</u>
		16.167		19.124
13. <i>Voorzieningen</i>				
Jubileumvoorziening		52		50
14. <i>Langlopende schulden</i>				
Schulden aan banken	1.017		1.017	
Overige schulden	<u>1.650</u>		<u>20</u>	
		2.667		1.037
15. <i>Kortlopende schulden</i>				
Projecten	0		108	
Crediteuren	550		587	
Overige schulden	<u>1.760</u>		<u>1.520</u>	
		2.310		2.216
		<u>21.196</u>		<u>22.427</u>

(Bedragen * 1.000 euro's)

	Resultaat 2024	Begroot 2024	Resultaat 2023
Baten			
Baten van particulieren	2.086	1.331	1.026
Baten van bedrijven	16	5	12
Baten van loterijorganisaties	938	938	938
Baten van subsidies van overheden	7.048	9.684	6.717
Som van de geworven baten	10.087	11.958	8.694
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.437	1.457	1.450
Overige baten	280	164	662
Som van de baten	11.804	13.579	10.806
Lasten			
<u>Besteed aan de doelstellingen:</u>			
- Beheren en verwerven natuurterreinen			
Beheer	6.071	5.716	5.448
Verwerving en projecten	1.823	4.306	520
	7.894	10.022	5.969
- Publiek, overheid en natuur voorlichting, educatie en belangenbehartiging			
Structurele kosten	1.977	2.431	2.345
Projectmatige kosten	165	50	66
	2.142	2.481	2.411
- Erfgoed			
Structurele kosten	240	205	-
Projectmatige kosten	-	-	-
	240	205	-
- Verenigingszaken			
Structurele kosten	451	189	210
Projectmatige kosten	-	-	-
	451	189	210
	10.727	12.897	8.590
Wervingskosten	191	179	197
Kosten beheer en administratie	546	556	496
Som van de lasten	11.463	13.632	9.282
Saldo voor financiële baten en lasten	341	-53	1.524
Saldo financiële baten en lasten	38	73	280
Saldo bijzondere lasten	-3.333	-	-
Saldo van baten en lasten	-2.954	20	1.804
Resultaat	-2.954	20	1.804

(Bedragen * 1.000 euro's)

	Resultaat 2024	Resultaat 2023
Bestemming saldo van baten en lasten:		
Toevoeging/onttrekking aan:		
Bestemmingsreserve gebouwen	82	120
Bestemmingsreserve onderzoek en expertise	-34	-
Bestemmingsreserve activa bedrijfsvoering	-1.228	102
Bestemmingsreserve activa doelstelling	-1	-24
Bestemmingsreserve waardeverschil beleggingen	93	143
Bestemmingsreserve aankopen grond	-1.324	887
Bestemmingsreserve schikking VGG	378	-
Bestemmingsfonds redt de weidevogels	6	2
Bestemmingsfonds Terp fan de Takomst	-1	-
Continuïteitsreserves	-924	574
Saldo baten en lasten	<u>-2.954</u>	<u>1.804</u>

(Bedragen * 1.000 euro's)

	<u>2024</u>	<u>2023</u>
Kasstroom uit operationele activiteiten		
Resultaat	-2.954	1.804
<i>Aanpassingen voor:</i>		
Afschrijvingen (en overige waarde veranderingen)	550	534
Mutatie voorzieningen	3	3
<i>Veranderingen in werkkapitaal</i>		
Mutatie operationele vorderingen	-891	801
Mutatie voorraden	-	25
Mutatie projecten	-377	-41
Mutatie operationele schulden	<u>196</u>	<u>886</u>
	-1.072	1.671
Kasstroom uit operatonele activiteiten	<u>-3.473</u>	<u>4.012</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten		
Investerings (im)materiële vaste activa	-853	-703
Desinvestering (im)materiële vaste activa	1.453	69
Mutatie financiële vaste activa	<u>-197</u>	<u>-289</u>
Kasstroom uit investeringsactiviteiten	404	-924
Kasstroom uit financieringsactiviteiten		
Mutatie langlopende schulden	1.650	-358
Aflossingen van langlopende schulden	<u>-20</u>	<u>-170</u>
Kasstroom uit financieringsactiviteiten	1.630	-528
Mutatie geldmiddelen	<u><u>-1.440</u></u>	<u><u>2.560</u></u>
Toelichting op de geldmiddelen		
Stand per 1 januari	6.922	4.362
Mutatie	<u>-1.440</u>	<u>2.560</u>
Stand per 31 december	<u><u>5.482</u></u>	<u><u>6.922</u></u>

Toelichting op de balans en staat van baten en lasten

Algemeen

De activiteiten van It Fryske Gea bestaan voornamelijk uit natuurbeheer, alsmede het beheren van onroerende zaken. It Fryske Gea is enig aandeelhouder van Noorderleegsbuitenveld B.V.. Gezien het geringe belang in de jaarrekening van It Fryske Gea is afgezien van consolidatie op basis van art. 2:407 BW.

Vergelijking met voorgaand jaar

De gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn ongewijzigd ten opzichte van voorgaand jaar. De vergelijkende cijfers over 2023 zijn waar nodig aangepast aan de opstelling van de cijfers van 2024. Vermogen en resultaat zijn hierdoor niet gewijzigd. Alle bedragen zijn een veelvoud van 1.000 euro.

Verbonden partijen

Als verbonden partijen worden aangemerkt alle rechtspersonen waarover overheersende zeggenschap, gezamenlijke zeggenschap of invloed van betekenis kan worden uitgeoefend. Ook rechtspersonen die overwegende zeggenschap kunnen uitoefenen worden aangemerkt als verbonden partij. Ook de statutaire directieleden, Bestuur, leden RvT en andere sleutelfunctionarissen in het management van It Fryske Gea en nauwe verwanten zijn verbonden partijen.

Transacties van betekenis met verbonden partijen worden toegelicht voor zover deze niet onder normale marktvoorwaarden zijn aangegaan. Hiervan wordt toegelicht de aard en de omvang van de transactie en andere informatie die nodig is voor het verschaffen van inzicht.

Toelichting op het kasstroomoverzicht

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen. Transacties waarbij geen instroom of uitstroom van kasmiddelen plaatsvindt, waaronder financiële leasing, zijn niet in het kasstroomoverzicht opgenomen. De waarde van de gerelateerde activa en leaseverplichting zijn in de toelichting van balansposten verantwoord.

De kasstromen uit hoofde van de financiering zijn gesplitst in kasstromen met betrekking tot de mutaties in de lening (opgenomen onder financieringsactiviteiten) en betaalde interest (opgenomen onder operationele activiteiten). De investeringen in materiële vaste activa worden opgenomen onder aftrek van de onder overige schulden voorkomende verplichtingen.

Schattingen

Om de grondslagen en regels voor het opstellen van de staat van baten en lasten te kunnen toepassen, is het nodig dat de directie van It Fryske Gea zich over verschillende zaken een oordeel vormt, en dat de directie schattingen maakt die essentieel kunnen zijn voor de in de staat van baten en lasten opgenomen bedragen.

Grondslagen voor waardering van activa en passiva

Algemeen

Dit verslag is opgesteld in overeenstemming met de richtlijn voor fondswervende instellingen zoals die door de Raad voor de Jaarverslaggeving is gepubliceerd (RJ650).

Activa en verplichtingen worden in het algemeen gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs of de actuele waarde. Indien geen specifieke waarderingsgrondslag is vermeld vindt waardering plaats tegen de verkrijgingsprijs. In de balans zijn referenties opgenomen. Met deze referenties wordt verwezen naar de toelichting.

De in de onderhavige jaarrekening gehanteerde grondslagen van waardering en resultaatbepaling zijn gebaseerd op de veronderstelling van continuïteit van de vereniging.

Website

Kosten voor de ontwikkeling van de website vallen onder de immateriële vaste activa. De investeringen van It Fryske Gea worden gewaardeerd op kostprijs onder aftrek van afschrijving. Er wordt lineair afgeschreven op basis van de gebruikelijke te verwachten levensduur. De investeringen in de website wordt in vijf jaar afgeschreven. Er is geen rekening gehouden met een restwaarde.

Onroerende zaken

Met ingang van 1996 worden de natuur- en agrarische terreinen pro memorie gewaardeerd. Reden hiervoor is, dat nagenoeg alle terreinen worden verworven met als statutaire doelstelling ze als natuurterreinen te beheren en te behouden. Tot 2012 zijn nagenoeg alle terreinen verworven met volledige overheidssubsidie met een terugbetalingsverplichting bij eventuele verplichte verkoop (voor algemeen maatschappelijk belang). Na decentralisatie van het natuurbeleid naar de provincies, worden de terreinen binnen NNN belast met een kwalitatieve verplichting om deze als natuurterrein in stand te houden, waarbij eventuele afwaardering via de SKNL-subsidie door de provincies wordt vergoed. In het huidig boekjaar is natuurgrond aangekocht en zijn deze aankopen ten laste van het resultaat gebracht, conform de regel uit RJ 650.201.

De gebouwen en opstallen worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Er wordt lineair afgeschreven op basis van de gebruikelijke te verwachten economische levensduur. It Fryske Gea verwerkt groot onderhoud als afzonderlijke component en schrijft dit af vanaf het moment van onderhoud. Voor activa die tot en met 31 december 2018 zijn aangeschaft, wordt dit pas gedaan vanaf het moment dat groot onderhoud wordt gepleegd. In beide gevallen wordt op het moment dat groot onderhoud wordt gepleegd de eventuele resterende boekwaarde van de vervangen component ineens ten laste van de staat van baten en lasten gebracht.

Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Indien voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar bijzondere waardeverminderingen vaste activa.

Inventarissen

De inventarissen in de terreinen en op kantoor worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs verminderd met de cumulatieve afschrijvingen. Er wordt lineair afgeschreven op basis van de gebruikelijke te verwachten economische levensduur. Er wordt rekening gehouden met de bijzondere waardeverminderingen die op balansdatum worden verwacht. Indien voor de vaststelling of voor een materieel vast actief sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar bijzondere waardeverminderingen vaste activa.

It Fryske Gea maakt gebruik van uitzonderingsregel RJ 650.291. Daarin staat: Er kunnen zich omstandigheden voordoen waarbij het verantwoord kan zijn een investerig ineens ten laste van de staat van baten en lasten te boeken. Deze omstandigheden kunnen zich voordien indien een fondsenwervende organisatie in het kader van de doelstelling een actief verwerft waarvan de toekomstige exploitatie negatief is en de organisatie het beleid heeft dit actief nooit te vervreemden. Een voorbeeld is een fondsenwervende natuurbeheerorganisatie die in het kader van haar doelstelling natuurgebieden aanschaft (eventueel met behulp van subsidie) met het doel deze zelf te beheren. De natuurbeheerorganisatie heeft het beleid deze natuurgebieden niet te vervreemden en de toekomstige exploitatie van deze gebieden is negatief.

Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa

De vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering en vooruitbetaling op materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen de historische kostprijs.

Veestapel

De veestapel wordt bij eerste verwerking gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. Vervolgens worden deze gewaardeerd tegen actuele waarde (opbrengstwaarde). Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt.

Bijzondere waardeverminderingen van vaste activa

It Fryske Gea beoordeelt op iedere balansdatum of er aanwijzingen zijn dat een vast actief aan een bijzondere waardevermindering onderhevig kan zijn. Indien dergelijke indicaties aanwezig zijn, wordt de realiseerbare waarde van het actief vastgesteld. Indien het niet mogelijk is de realiseerbare waarde voor het individuele actief te bepalen, wordt de realiseerbare waarde bepaald van de kasstroomgenererende eenheid waartoe het actief behoort. Van een bijzondere waardevermindering is sprake als de boekwaarde van een actief hoger is dan de realiseerbare waarde; de realiseerbare waarde is de hoogste van de opbrengstwaarde en de bedrijfswaarde. Een bijzonder waardeverminderingsverlies wordt direct als last verwerkt in de staat van baten en lasten onder gelijktijdige verlaging van de boekwaarde van het betreffende actief.

De opbrengstwaarde wordt in eerste instantie ontleend aan een bindende verkoopovereenkomst; als die er niet is, wordt de opbrengstwaarde bepaald met behulp van de actieve markt waarbij normaliter de gangbare biedprijs geldt als marktprijs. De in aftrek te brengen kosten bij het bepalen van de opbrengstwaarde zijn gebaseerd op de geschatte kosten die rechtstreeks kunnen worden toegerekend aan de verkoop en nodig zijn om de verkoop te realiseren.

Voor de bepaling van de bedrijfswaarde wordt een inschatting gemaakt van de toekomstige netto kasstromen bij voortgezet gebruik van het actief/de kasstroomgenererende eenheid; vervolgens worden deze kasstromen contant gemaakt waarbij een disconteringsvoet wordt gehanteerd. De disconteringsvoet geeft geen risico's weer waarmee in de toekomstige kasstromen al rekening is gehouden.

Indien wordt vastgesteld dat een bijzondere waardevermindering die in het verleden verantwoord is, niet meer bestaat of is afgenomen, dan wordt de toegenomen boekwaarde van de desbetreffende activa niet hoger gesteld dan de boekwaarde die bepaald zou zijn indien geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn verantwoord.

Deelnemingen

Deelnemingen waarin invloed van betekenis kan worden uitgeoefend worden gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode (nettovermogenswaarde). Wanneer 20% of meer van de stemrechten uitgebracht kan worden, wordt ervan uitgegaan dat er invloed van betekenis is.

De nettovermogenswaarde wordt berekend volgens de grondslagen die gelden voor deze onderneming; voor deelnemingen waarvan onvoldoende gegevens beschikbaar zijn voor aanpassing aan deze grondslagen, wordt uitgegaan van de waarderingsgrondslagen van de desbetreffende deelneming.

Indien de waardering van een deelneming volgens de nettovermogenswaarde negatief is wordt deze op nihil gewaardeerd. Indien en voor zover It Fryske Gea in deze situatie geheel of gedeeltelijk instaat voor de schulden van de deelneming, dan wel het stellige voornemen heeft de deelneming tot betaling van haar schulden in staat te stellen, wordt hiervoor een voorziening getroffen. De eerste waardering van gekochte deelnemingen is gebaseerd op de reële waarde van de identificeerbare activa en passiva op het moment van acquisitie. Voor de vervolgwaardering worden grondslagen toegepast die gelden voor deze jaarrekening uitgaande van de waarden bij eerste waardering.

Indien sprake is van een bijzondere waardevermindering vindt waardering plaats tegen de realiseerbare waarde. De afwaardering vindt plaats te laste van de staat van baten en lasten. Voor de vaststelling of sprake is van een bijzondere waardevermindering wordt verwezen naar 'Bijzondere waardevermindering vaste activa'.

Effecten

Effecten worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Effecten die onderdeel zijn van de handelsportefeuille worden gewaardeerd tegen de reële waarde. Waardeveranderingen worden rechtstreeks in de staat van baten en lasten verwerkt. Transactiekosten bij aankoop van effecten en bij verkoop van effecten aan derden worden in de staat van baten en lasten verwerkt.

Onderhanden projecten

De post onderhanden projecten in opdracht van derden bestaat uit het saldo van gerealiseerde projectkosten, toegerekende winst, en indien van toepassing verwerkte verliezen en reeds gedeclareerde termijnen. Onderhanden projecten worden afzonderlijk in de balans onder vlottende activa gepresenteerd. Indien het een creditstand vertoont wordt deze gepresenteerd onder kortlopende schulden.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde van de tegenprestatie. Vorderingen worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Voorzieningen wegens oninbaarheid worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de vordering.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit kas, banktegoeden en deposito's met een looptijd korter dan twaalf maanden. Liquide middelen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde.

Voorzieningen

Algemeen

Voorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten.

De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de nominale waarde van de uitgaven die naar verwachting noodzakelijk zijn om de verplichtingen af te wikkelen, tenzij anders vermeld.

Overige voorzieningen

De overige voorzieningen worden opgenomen tegen nominale waarde van de voor de afwikkeling van de voorziening naar verwachting noodzakelijke uitgaven.

Jubileumvoorziening

De voorziening wordt opgenomen tegen contante waarde van de verwachte uitkeringen gedurende het dienstverband. Bij de berekening van de voorziening wordt onder mee rekening gehouden met de blijfkans. Bij het contant maken is de disconteringsvoet gehanteerd die door het rapport werkgroep discontovoet 2024 (rijksoverheid) is vastgesteld (2,25%).

Schulden

Schulden worden bij de eerste verwerking gewaardeerd tegen reële waarde. Transactiekosten die direct zijn toe te rekenen aan de verwerving van de schulden worden in de waardering bij eerste verwerking opgenomen. Schulden worden na eerste verwerking gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, zijnde het ontvangen bedrag rekening houdend met agio of disagio en onder aftrek van transactiekosten.

Grondslagen voor bepaling van het resultaat

Opbrengstverantwoording

Algemeen

De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop ze betrekking hebben. Baten worden verantwoord voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd en verliezen en risico's zodra zij voorzienbaar zijn.

Nalatenschappen worden verantwoord in het jaar waarin de omvang met een redelijke mate van zekerheid kan worden vastgesteld.

Projecten met daaraan verbonden subsidies, particuliere bijdragen en kosten worden in het resultaat verantwoord in het jaar waarin het project daadwerkelijk is afgerond. De eigen bijdrage welke gefinancierd wordt vanuit de Nationaal Postcode Loterij wordt in het jaar van de subsidiebeschikking verantwoord. Op basis van de RJ221 dienen projectresultaten tussentijds (POC) te worden verantwoord indien deze betrouwbaar kunnen worden bepaald.

Aangezien de projectopbrengsten gelijk zijn aan de projectkosten worden de opbrengsten en kosten van projecten pas verantwoord bij de afronding van het project.

Verkoop van goederen

Opbrengsten uit de verkoop van goederen worden verwerkt zodra alle belangrijke rechten en risico's met betrekking tot de eigendom van de goederen zijn overgedragen aan de koper.

Verkoop van diensten

Verantwoording van opbrengsten uit de levering van diensten geschiedt naar rato van de geleverde prestaties, gebaseerd op de verrichte diensten tot aan de balansdatum in verhouding tot de in totaal te verrichten diensten.

Verkoopkosten en algemene beheerkosten

Onder verkoopkosten en algemeen beheerskosten worden die kosten verstaan die ten laste van het jaar komen.

Afschrijvingen materiële vaste activa

Materiële vaste activa worden vanaf het moment van ingebruikneming afgeschreven over de verwachte toekomstige gebruiksduur van het actief. Over terreinen en vastgoedbeleggingen wordt niet afgeschreven. Indien een schattingswijziging plaatsvindt van de toekomstige gebruiksduur, dan worden de toekomstige afschrijvingen aangepast.

Boekwinsten en -verliezen uit de incidentele verkoop van materiële vaste activa zijn begrepen onder de overige opbrengsten.

Personeelsbeloningen

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

Pensioenen

Het personeel is verzekerd bij een bedrijfstakpensioenfonds. Deze pensioenregeling zou kunnen worden aangemerkt als een toegezegd-pensioenregeling. Onder een toegezegd-pensioenregeling wordt verstaan een regeling waarbij aan werknemers een pensioen wordt toegezegd, waarvan de hoogte afhankelijk is van leeftijd, salaris en dienstjaren. Echter bij het in gebreke blijven van dit fonds bestaat geen directe verplichting tot het aanvullen van pensioenen anders dan een verhoging van premies.

Onder verwijzing naar bovenstaande wordt de pensioenregeling verantwoord als een toegezegde bijdrageregeling, te betalen premie wordt als last in de staat van baten en lasten verwerkt en de verschuldigde premies als verplichting op de balans opgenomen.

Overheidssubsidies

Exploitatiesubsidies worden als baten verantwoord in de staat van baten en lasten in het jaar waarin de gesubsidieerde kosten zijn gemaakt of opbrengsten zijn gederfd, of wanneer een gesubsidieerd exploitatietekort zicht heeft voorgedaan. De baten worden verantwoord als het waarschijnlijk is dat deze worden ontvangen. Subsidies inzake projecten worden verantwoord bij afronding c.q. oplevering van het project. Subsidies met betrekking tot investeringen in materiële vaste activa worden in mindering gebracht op het desbetreffende actief en als onderdeel van de afschrijvingen verwerkt in de staat van baten en lasten.

Rentebaten en rentelasten

Rentebaten en rentelasten worden tijdsevenredig verwerkt, rekening houdend met de effectieve rentevoet van de betreffende activa en passiva. Bij de verwerking van de rentelasten wordt rekening gehouden met de verantwoorde transactiekosten op de ontvangen leningen die als onderdeel van de berekening van de effectieve rente worden meegenomen.

Financiële instrumenten en risicobeheersing

Kredietrisico

It Fryske Gea heeft geen significante concentraties van kredietrisico.

De liquide middelen staan uit bij banken die minimaal een A-rating hebben.

It Fryske Gea heeft vorderingen verstrekt aan maatschappijen waarin wordt deelgenomen. Bij deze partijen is geen historie van wanbetaling bekend.

Prijsrisico

It Fryske Gea loopt risico's ten aanzien van de waardering van effecten, opgenomen onder vlottende activa. De vereniging beheerst het marktrisico door stratificatie aan te brengen in de portefeuille, en limieten te stellen.

Rente- en kasstroomrisico

It Fryske Gea loopt met name renterisico over de rentedragende langlopende vorderingen (onder financiële vaste activa) en rentedragende langlopende schulden (waaronder schulden aan kredietinstellingen).

Voor vorderingen en schulden met variabele renteafspraken loopt It Fryske Gea risico ten aanzien van toekomstige kasstromen; met betrekking tot vastrentende vorderingen en schulden loopt It Fryske Gea risico's over de reële waarde als gevolg van wijzigingen in de marktrente.

Met betrekking tot de vorderingen worden geen financiële derivaten gecontracteerd ter afdekking van het renterisico.

Toelichting op de balans

(Bedragen * 1.000 euro's)

ACTIVA

Vaste activa

Immateriële vaste activa

1.	Website	
	<u>Stand per 1 januari</u>	
	Verkrijgingsprijs	-
	Cumulatieve afschrijvingen	-
	Boekwaarde per 1 januari	-
	<u>Mutaties</u>	
	Investerings	83
	Desinvesteringen	-
	Afschrijvingen	-
	Afschrijvingen desinvesteringen	-
		83
	<u>Stand per 31 december</u>	
	Verkrijgingsprijs	83
	Cumulatieve afschrijvingen	-
	Boekwaarde per 31 december	83

De website is nog niet in gebruik genomen. Er is nog niet afgeschreven op de website.

Materiële vaste activa

2. Onroerende zaken

	Gebouwen	Natuur- terreinen	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>			
Verkrijgingsprijs	3.328	2.039	5.367
Cumulatieve afschrijvingen	-1.730	-	-1.730
Waardevermindering	-	-591	-591
Boekwaarde per 1 januari	1.598	1.448	3.046
<u>Mutaties</u>			
Investeringsen en verwervingen	96	294	390
Hierop verkregen overheidssubsidies	-	-	-
In gebruik name vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	-	-	-
Desinvesteringen	-	-2.039	-2.039
Waardevermindering	-	-	-
Afschrijvingen	-145	-	-145
Afschrijvingen desinvesteringen	-	591	591
	-48	-1.154	-1.202
<u>Stand per 31 december</u>			
Verkrijgingsprijs	3.424	294	3.718
Cumulatieve afschrijvingen	-1.874	-	-1.874
Waardevermindering	-	-	-
Boekwaarde per 31 december	1.550	294	1.843

In 2016 is een strategische investering in terreinen gedaan met als doel dit terrein te ruilen voor aangrenzende percelen natuurterrein, een verantwoorde eigen bijdrage betreft dan ook voornamelijk reedse geruilde percelen voor natuurgrond. Omdat het hier een ruil met meerdere partijen betreft zijn nog niet afgeronde ruilingen niet verwerkt in het resultaat.

In 2024 is deze strategische investering betrokken bij een ruiling. Bij deze ruiling heeft It Fryske Gea deze investering geruild met natuurgebieden in het kader van de doelstelling en een deel ruilgrond. Het deel ruilgrond is tegen verkrijgingsprijs gewaardeerd onder natuurterreinen.

Conform RJ650.201 worden natuurgebieden die in het kader van de doelstelling worden aangeschaft met het doel deze zelf te beheren, waarvan het beleid is om deze natuurgebieden niet te vervreemden en waarvan de toekomstige exploitatie negatief is ineens ten laste van het resultaat verantwoord.

Het aantal hectares natuurterrein in beheer op 31 december 2024 is 21.044 (was ultimo 2023 20.966 hectare). Hiervan is in eigendom 9.175 hectare (was ultimo 2022 9.165 hectare). De verzekerde waarde van de gebouwen is 29,2 miljoen euro (was ultimo 31 december 2023 22,4 miljoen euro). Stijging van de verzekerde waarde is het gevolg van herwaardering en indexatie.

De gebouwen zijn nodig voor de bedrijfsvoering. Dit betreft onder andere het kantoor te Olterterp en de bedrijfsgebouwen.
De natuurterreinen zijn activa in het kader van de doelstelling.

Er worden afschrijvingspercentages gehanteerd van globaal 3 tot 10%. Daarbij wordt gelet op de duurzaamheid van het gebouw en of de verbouwingsinvesteringen.

3. Inventarissen

	Terrein inventaris	Kantoor	Automatisering	Inventaris infopunt Alde Feanen	Totaal
<u>Stand per 1 januari</u>					
Verkrijgingsprijs	4.598	135	191	8	4.932
Cumulatieve afschrijvingen	-2.628	-113	-165	-2	-2.906
Boekwaarde per 1 januari	1.970	22	25	6	2.026
<u>Mutaties</u>					
Investerings	357	9	20	2	388
Vaste bedrijfsmiddelen in uitvoering	-	-	-	-	-
Desinvesteringen	-90	-7	-90	-	-187
Afschrijvingen	-387	-4	-13	-2	-405
Afschrijvingen desinvesteringen	85	7	90	-	182
	-35	5	7	-1	-22
<u>Stand per 31 december</u>					
Verkrijgingsprijs	4.865	137	120	10	5.132
Cumulatieve afschrijvingen	-2.930	-110	-88	-4	-3.132
Boekwaarde per 31 december	1.935	27	32	6	2.000

De inventaris terreinen bevat onder andere landbouw- en bosbouwwerktuigen, tractoren en boten. Deze inventaris wordt nagenoeg geheel direct aangewend ten behoeve van de doelstelling (activa doelstelling). De kantoorinventaris en inventaris automatisering zijn nodig voor de bedrijfsvoering.

De afschrijvingspercentages variëren van 5 tot 25% afhankelijk van de geschatte economische levensduur van de inventaris.

4. Veestapel

	District Noard	District Súd	Totaal aantal	Bedrag
Schapen	-	215	215	10
Paarden	72	27	99	7
Nederlandse landgeiten	-	16	16	-
Balans per 31 december				17

De veestapel wordt aangehouden voor begrazing ten behoeve van het bevorderen van flora en/of fauna in bepaalde gebieden en is dienstig aan de doelstelling.

Financiële vaste activa

Alle vorderingen die in de financiële vaste activa zijn opgenomen hebben een resterende looptijd langer dan een jaar.

5. Deelnemingen

Balans per 1 januari	-
Aandeel in resultaat deelneming	-
Balans per 31 december	-

Het Noorderleegsbuitenveld B.V. te Olterterp

Dit betreft een 100% deelneming in Noorderleegsbuitenveld B.V.. De negatieve waarde van de deelneming à 4.529 euro is in mindering gebracht op de vordering die It Fryske Gea heeft op het Noorderleegsbuitenveld B.V..

6. Effecten

De effecten zijn verkregen met voornamelijk liquiditeit uit erfenissen. De opbrengsten van de beleggingen worden gezien als incidenteel gezien het onvoorspelbare karakter van deze opbrengsten. Deze incidentele baten dienen ter ondersteuning van het resultaat van de structurele baten en lasten van de vereniging, nu en in de toekomst. De effecten staan ter vrije beschikking van de rechtspersoon.

Ultimo 2024 is de samenstelling van de portefeuille: 26% aandelen en 74% vastrentende waarden. De effecten zijn alle beursgenoteerd en gewaardeerd op basis van de koersen per 31 december.

De som van de ongerealiseerde herwaarderings bedraagt 236 duizend euro positief, hiervoor wordt in het eigen vermogen een reserve waardeverschil beleggingen aangehouden.

<i>Portefeuille Vereniging It Fryske Gea</i>	1 januari	aankopen/ verkoopen	ongerealiseerd resultaat	31 december
Aandelen	957	-37	40	960
Obligaties	2.554	140	53	2.747
Totaal	3.511	103	93	3.706

7. Overige vorderingen

Boekwaarde per 1 januari	46
Bij: lening	0
Bij: rente	1
Af: aflossing	0
Boekwaarde per 31 december	47

Onder de overige vorderingen zijn twee leningen aan Landschapsbeheer Friesland verstrekt.

Lening 1 is voor een bedrag van 92 duizend euro. De rentevergoeding bedraagt 2%.

Aflossing bedraagt 15 duizend euro per jaar. Er zijn geen zekerheden gesteld.

In overleg is de aflossing opgeschort naar 2025.

Vlottende activa

8. Projecten

Naast de reguliere kerntaken worden veel projecten uitgevoerd met (grotendeels) als doel de inrichting van terreinen, onderzoeken, inventarisatie monitoring en publieksvoorzieningen. Op 31 december van het boekjaar is de financiële stand van zaken van de onderhanden projecten als volgt samen te vatten:

	31-12-2024	31-12-2023
<u>Toezeggingen:</u>		
Overheidsbijdragen	4.073	3.729
Bijdragen particuliere instellingen	1.016	788
Aangewende middelen de Nationale Postcode Loterij	1.008	1.072
Eigen bijdrage It Fryske Gea	229	36
	6.326	5.625
Lopende uitvoeringskosten	-4.316	-3.270
Beschikbaar binnen toezeggingen (credit)	2.010	2.354
Toezeggingen (credit)	6.326	5.625
Nog te vorderen toezeggingen (debet)	-2.278	-2.246
Ontvangen	4.047	3.378
Uitgegeven	4.316	3.270
Balans per 31 december (te vorderen gerealiseerde uitgaven)	268	-108

Uit bovenstaande opstelling blijkt, dat de toezeggingen 2,0 miljoen euro hoger zijn dan de tot nu toe gemaakte kosten. De verwachting is, dat we de projecten voor dit bedrag kunnen afronden. Van de toezeggingen is echter nog te vorderen 2,3 miljoen euro. Het werkelijk ontvangen bedrag is 4,0 miljoen euro. Per saldo is 268 duizend euro meer uitgegeven dan ontvangen, derhalve is dit bedrag onder de vlottende activa opgenomen. Een specificatie van de projecten is als bijlage opgenomen.

9. Debiteuren

	31-12-2024	31-12-2023
Debiteuren	301	263
Voorziening dubieuze debiteuren	-9	-11
Totaal	<u>292</u>	<u>252</u>

De voorziening dubieuze debiteuren is vastgesteld op basis van inventarisatie van de openstaande vorderingen op debiteuren per 31 december.

10. Overige vorderingen

	31-12-2024	31-12-2023
Te verrekenen subsidie Provincie verwervingen	65	65
Te verrekenen subsidie Programma Beheer en SKNL	5.612	5.453
Te ontvangen subsidie SKNL	544	580
Vooruitontvangen ledengelden	-	5
Vooruitbetaalde kosten	64	290
Te ontvangen erfenissen en legaten	677	53
Te ontvangen opbrengsten terreinen	89	67
Vordering op deelneming	12	12
Te ontvangen rente	140	67
Kortlopende lening	150	-
Overige vorderingen	106	15
Totaal	<u>7.458</u>	<u>6.607</u>

Van erfenissen en legaten is de looptijd onbekend en moeilijk in te schatten. Alle overige vorderingen hebben een looptijd korter dan een jaar.

De kortlopende lening is in 2024 aan Landschapsbeheer Friesland verstrekt voor een bedrag van 150 duizend euro. De rentevergoeding bedraagt de 12 maands Euribor. Aflossing vindt plaats in 2025. Er zijn geen zekerheden gesteld.

11. Liquide middelen

	31-12-2024	31-12-2023
Kas/PayPal/Buckaroo	7	5
Rabobank	128	749
Rabobank Jeugdkampen	3	15
Rabobank BedrijfsBonusRekening	5.000	5.000
Rabobank Spaarrekening	266	1.049
Rabobank bedrijfsspaarrekening	10	-
Rabobank Ledengelden	11	51
ING	29	20
Triodos/ABN AMRO	27	34
	<u>5.482</u>	<u>6.922</u>

Er wordt gestreefd naar een laag rekening-courantsaldo en een zo hoog mogelijk saldo op de spaarrekening. Gezien het hoge liquiditeitssaldo van de laatste jaren is gewerkt aan het opstellen van een treasury statuut. In 2014 is hier nader vorm aan gegeven, in 2024 is het statuut getoetst op actualiteit, deze toetsing op actualiteit vindt jaarlijk plaats. De aanwezige liquide middelen staan ter vrije beschikking van It Fryske Gea. Om geen rente inkomsten mis te lopen is een extra spaarrekening toegevoegd in verband met een gemaximeerd rentegevend saldo per rekening.

Toelichting op de balans

(Bedragen * 1.000 euro's)

PASSIVA

12. Reserves en fondsen

Reserves

Continuïteitsreserve

Het resultaat van de structurele baten en lasten en het afbreukrisico daarin, heeft het Bestuur doen besluiten te streven naar een continuïteitsreserve van 8,9 miljoen euro. De achterliggende gedachte is, om met aangepaste activiteiten 3 tot 5 jaar te kunnen doorgaan met de instandhouding van de natuurterreinen.

Op basis van de GDN richtlijn Reserves Goede Doelen bedraagt de continuïteitsreserve maximaal 1,5 maal de jaarlijkse kosten van de werkorganisatie. De kosten van de werkorganisatie bedragen in 2024 9,5 miljoen euro. Dit zou uitkomen op een bedrag van ca 14,2 miljoen euro.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	8.366	7.792
Bestemming resultaat lopend boekjaar	-925	574
Stand per 31 december	7.441	8.366

Bestemmingreserves

De bestemmingsreserves worden in overleg met het bestuur goedgekeurd.

Reserve waardeverschil beleggingen

Bij deze reserve wordt de "niet gerealiseerde winst" op beleggingen verantwoord. Hierbij gaat het om het verschil tussen de marktwaarde en de verwervingsprijs. Jaarlijks wordt het per balansdatum niet gerealiseerde waardeverschil toegevoegd c.q. onttrokken. Indien de reserve ontoereikend is, worden de niet gerealiseerde verliezen als last in de staat van baten en lasten opgenomen.

In 2024 is de waarde van de beleggingen 236 duizend euro boven de verkrijgingsprijs.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	143	-
Bestemming resultaat lopend boekjaar	93	143
Stand per 31 december	236	143

Bestemmingsreserve gebouwen

Deze reserve is bedoeld voor o.a. het opknappen en onderhoud van het kantoor in Olterterp, de 5 bedrijfslocaties, huize Rijsterbosch, It Slotsje, het pand Schotanuswei en de in eigendom zijnde 2 boerderijen. Er is een meerjarenonderhoudsplan voor deze gebouwen gemaakt. In deze 10 jaarsplanning ingaand in 2022 bedragen de onderhoudskosten ca. 2,1 miljoen euro. Door in het verslagjaar 210 duizend euro aan de reserve toe te voegen verwacht de vereniging voldoende middelen beschikbaar te hebben voor het onderhoud in de eerste jaren van het plan. Gedurende de looptijd van het plan kan de reserve naar verwachting geleidelijk op niveau gebracht worden. In 2022 is de boekwinst van de verkoop van het bezoekercentrum ca 1.240 miljoen euro toegevoegd aan bestemmingsreserve gebouwen ter reservering voor het nieuwe bezoekerscentrum.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	3.009	2.889
Bestemming resultaat lopend boekjaar	210	210
Onttrekkingen	-128	-90
Stand per 31 december	3.091	3.009

Bestemmingsreserve onderzoek en expertise

Voor projecten en beheer zijn soms op korte termijn onderzoeken door derden nodig, waarvoor binnen de begroting geen ruimte beschikbaar is.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	34	34
Onttrekkingen	-	-
Bestemming resultaat lopend boekjaar	-34	-
Stand per 31 december	0	34

Bestemmingsreserve aankoop grond

Sinds 2004 wordt traditioneel natuurgebied niet meer door Rijk en Provincie gesubsidieerd. Dit betekent, dat die aankopen uit eigen middelen moeten worden bekostigd. Door de verkregen middelen uit de afwaarderingssubsidie toe te wijzen aan de reserve verwacht de vereniging o.a. initiatieven uit Natuur mei de mienskip te kunnen financieren.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	1.487	600
Onttrekking aankopen	-1.324	-56
	-	943
Bestemming resultaat inclusief toevoeging vanuit de Nationale Postcode Loterij		
Stand per 31 december	163	1.487

Bestemmingsreserve schikking VGG

De tweede betaling ad 37 miljoen euro inzake de schikking moet uiterlijk 1 januari 2032 door de TBO's worden voldaan. De totale impact van de indexering is derhalve maximaal 7 jaar indexering. Er is een bestemmingsreserve gevormd ter hoogte van de indexering over de periode 1 januari 2025 tot 1 januari 2032.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	-	-
Indexering tweede tranche schikking VGG 2025-2031	378	-
Onttrekkingen	-	-
Stand per 31 december	378	-

Reserve activa bedrijfsvoering

Alle gebouwen, vee en inventaris zijn benodigd voor de bedrijfsvoering/doelstelling.

	31-12-2024	31-12-2023
Stand per 1 januari	5.089	4.987
Mutatie onroerende zaken	-1.202	-88
Mutatie inventaris terreinen/kantoor	-25	189
Mutatie veestapel	-1	1
	-1.229	102
Stand per 31 december	3.860	5.089

Reserve activa doelstelling

Voorraden in het kader van de doelstellingen per 31 december
Voorraden

0

Met eigen vermogen gefinancierd

0

31-12-2024 31-12-2023

Stand per 1 januari

2

26

Mutatie voorraden

-2

-24

Stand per 31 december

-

2

Bestemmingsfonds Mw. W. J. Heymeijer

In 2011 heeft de vereniging een erfenis ontvangen van Mw. W. J. Heymeijer. In het testament wordt aangegeven dat de middelen bedoeld zijn voor projecten in de Lendevallei en de Alde Feanen.

31-12-2024 31-12-2023

Stand per 1 januari

905

905

Toevoeging

-

-

Stand per 31 december

905

905

Bestemmingsfonds Red de weidevogels

In 2018 heeft It Fryske Gea een verzoek gedaan aan haar leden voor een bijdrage om de aankoop van geschikte weidevogelgrond mogelijk te maken. It Fryske Gea wil graag grond aankopen en beheren, zodat de weidevogel zich weer thuis voelt in Fryslân. In 2019 is het grootste deel van deze bijdrages aangewend om grond voor de weidevogel in de Heanmar te kopen.

31-12-2024 31-12-2023

Stand per 1 januari

61

59

Onttrekking aankoop

-

-

Toevoeging lopend boekjaar

6

2

Stand per 31 december

67

61

Bestemmingfonds Terp fan de Takomst

In 2022 zijn er opbrengsten verantwoord inzake ureninzet en voorbereiding opening van Terp fan de Takomst. De penvoerder van dit project is Vereniging Dorpsbelang Bijde e.o. Na de opening is de Terp fan de Takomst overgedragen aan It Fryske Gea.

Het bedrag in deze bestemmingfonds wordt besteed aan toekomstig beheer en onderhoud aan de Terp fan de Takomst.

31-12-2024 31-12-2023

Stand per 1 januari

28

28

Onttrekking lopend boekjaar

-1

-

Stand per 31 december

27

28

Reserves en fondsen totaal

31-12-2024 31-12-2023

Continuïteitsreserve

7.442

8.366

Bestemmingsreserves

7.728

9.764

Bestemmingsfondsen

998

994

Stand per 31 december

16.167

19.123

Mutaties in de bestemmingsreserves vinden alleen plaats onder de beperkende voorwaarde dat deze goedgekeurd zijn door het Bestuur.

13. Jubileumvoorziening

De voorziening jubilea, die is gevormd voor de verwachte jubileumuitkeringen gedurende het dienstverband bedraagt ultimo boekjaar 2024 52 duizend euro (2023: 50 duizend euro).

14. Langlopende schulden

	31-12-2024	31-12-2023
<i>Schulden aan banken</i>	1.017	1.525
<i>Overige schulden</i>	1.650	40
	<u>2.667</u>	<u>1.565</u>
Verloopoverzicht:	<i>Schulden aan banken</i>	<i>Overige schulden</i>
Saldo per 1 januari 2024	1.525	40
Opname lening	-	1.650
Aflossing lening	-	-20
Aflossingsverplichting komend boekjaar	-508	-20
Saldo per 31 december 2024	<u>1.017</u>	<u>1.650</u>
Waarvan:		
looptijd < 1 jaar	508	-
looptijd > 1 en < 5 jaar	1.017	-
looptijd > 5 jaar	-	1.650

Aflossingsverplichtingen binnen 12 maanden na afloop van het boekjaar zoals hierboven toegelicht zijn opgenomen onder de schulden op korte termijn.

Schulden aan banken

Deze lening is in 2022 afgesloten voor aankopen van percelen in Warkumerwaard. Dit betreft een lening van 1.525 duizend euro. De looptijd van de lening is 60 maanden. De rente bedraagt IRS 5 jaar + 2,75%.

Er is sprake van een lineaire aflossing in gelijke termijnen, waarbij voor de eerste 24 maanden de aflossing van de lening wordt opgeschort.

Als zekerheid is er pandrecht gevestigd op aantal percelen op de Warkumerwaard ter waarde van 1,5 miljoen euro.

Overige schulden

Deze post bestaat uit 2 schulden:

Schuld 1, saldo 31 december 2024 0 euro:

Deze lening betreft een schenking van 100 duizend euro. Deze lening wordt jaarlijks kwijtgescholden voor een bedrag van 20 duizend euro. De looptijd van deze lening is van 26-05-2021 t/m 26-05-2025 en heeft een rentepercentage van 0%. Er is geen zekerheid gevestigd ten behoeve van deze lening.

Schuld 2, saldo 31 december 2024 1.650 duizend euro:

Natuurmonumenten en de Provinciale Landschappen zullen in het kader van de schikking circa 77 miljoen euro storten in een door de VGG op te richten fonds. Met de middelen in het fonds zal het particuliere natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen. In het boekjaar 2024 is reeds 40 miljoen euro gestort. Per 31 december is derhalve nog 37 miljoen euro te betalen. De tweede betaling ad 37 miljoen euro wordt voorafgaand aan de betaling geïndexeerd tegen peildatum 1 januari 2023. Indexering vindt plaats op grond van het CBS indexcijfer 'CPI alle huishoudens'. De jaarlijkse indexering wordt jaarlijks als rentelast verwerkt in het resultaat van het betreffende jaar en tegelijkertijd toegevoegd aan de schuld op lange termijn. De tweede betaling ad 37 miljoen euro moet uiterlijk 1 januari 2032 door de TBO's worden voldaan. De maximale verschuldigde indexatie bedraagt 3,5% per jaar. Per 31 december bedraagt de maximale restant looptijd 7 jaar. De totale impact van de indexering is derhalve maximaal jaren indexering. De TBO's hebben een recht van vervroegde betaling van (een deel) van de verschuldigde bedragen in dit kader

15. Kortlopende schulden

Alle schulden hebben een looptijd korter dan 1 jaar.

	31-12-2024	31-12-2023
<i>Crediteuren</i>	<u>550</u>	<u>587</u>

Overige schulden

Vooruitontvangen gelden	319	119
Niet opgenomen vakantiedagen	248	211
Toegezegde bijdragen projecten derden	33	69
Te betalen vakantietoeslag	162	148
Te betalen loonheffing	98	87
Te betalen pensioen en zekerheid	51	89
Lening kortlopend	508	528
Te verrekenen omzetbelasting	8	24
Vooruitontvangen boekjaarsubsidie	-	200
Overige schulden	310	45
	<u>1.740</u>	<u>1.520</u>

Door uitruil dan wel verkoop van percelen natuurgrond verkregen met subsidies ontstaat een voorwaardelijke verplichting aan de provincie Friesland. Deze verplichting vervalt bij verwerving van nieuwe natuurgrond. Deze voorwaardelijke verplichting opgenomen onder vooruitontvangen gelden bedraagt in 2024 268 duizend euro.

Niet in de balans opgenomen activa en verplichtingen**Voorwaardelijke verplichtingen**Terugbetalingsverplichting bij verkoop

Bij terreinen die tot 2012 zijn verworven met volledige overheidssubsidie, met als verplichting ze als natuurterreinen te beheren en te behouden, is bij eventuele verkoop sprake van een terugbetalingsverplichting aan de provincie Friesland. De terugbetalingsverplichting zal nooit hoger zijn dan opbrengst van de verkoop.

Meerjarige financiële verplichtingen*Huurverplichting*

Ter huisvesting van de medewerkers educatie (voorheen gevestigd in het bezoekerscentrum) wordt er een bedrijfsruimte gehuurd in Earnewald.

De huurverplichting tot het einde van het contract bedraagt 67,5 duizend euro. De huurtermijnen < 1 jaar bedraagt 30 duizend euro en de huurverplichting van huurtermijnen > 1 jaar en < 5 jaar bedraagt 37,5 duizend euro.

Terugvorderbaarheid van een (deel) van de kwijtschelding ad 37 miljoen euro en hiermee samenhangend pandrecht

Mochten de TBO's onverhoopt in de toekomst toch nog subsidies en/of de rente daarover moeten terugbetalen, dan kunnen zij onder bepaalde omstandigheden aanspraak maken op terugbetaling van (een deel van) het door TBO's aan het Fonds betaalde bedrag. Voor die situatie heeft het Fonds zekerheid gesteld aan de TBO's in de vorm van de toekomstige vestiging van een pandrecht ten behoeve van de TBO's voor maximaal 37 miljoen euro plus de indexering op grond van het CBS indexcijfer 'CPI alle huishoudens', reeks 2015=100.

Er geldt een maximale indexering van 3,5% per jaar.

Toelichting op de staat van baten en lasten

(Bedragen * 1.000 euro's)

Baten

Baten van particulieren	<i>2024</i>	<i>begroting</i>	<i>2023</i>
Contributies	754	710	714
Giften en bijdragen	51	35	61
Structurele bijdragen	805	745	776
Erfenissen en legaten	1.079	250	50
Bijdragen projecten particuliere organisaties	201	336	200
Incidentele bijdragen	1.281	586	251
Totaal baten van particulieren	2.086	1.331	1.026
Baten van bedrijven			
Sponsoring	0	5	0
Giften en bijdragen	16	0	12
	16	5	12
Baten van loterijorganisaties			
Bijdrage van de Nationale Postcode Loterij	938	938	938

Bijdrage de Nationale Postcode Loterij

Sinds 1996 heeft de Landschappen NL vijf keer voor 5 jaar contracten afgesloten met de Nationale Postcode Loterij, waarbij de provinciale Landschappen als beneficant zijn benoemd. In 2021 is het zesde contract afgesloten voor de periode van 1 januari 2021 tot 31 december 2025. De gelden worden aangewend voor projecten, een niet subsidiabel deel aankoop natuurterreinen, incidentele voorkomende kosten en activiteiten als ledenwerving ter versterking van de organisatie. De bijdrage is uiteraard van groot belang voor de organisatie en de doelstellingen (zie de toelichting specificatie en verdeling kosten naar bestemming hierna, voor de aanwending van de Nationale Postcode Loterij-gelden).

Baten subsidies van overheden		<i>2024</i>	<i>begroting</i>	<i>2023</i>
Budgetovereenkomst Provincie	*	948	910	910
Subsidie toezicht NB-wet		162	159	155
Subsidie regeling SNL beheer		5.491	5.262	5.309
Subsidie monitoring Rijk		187	187	187
Subsidie infopunt Alde Feanen		45		40
Diverse subsidies		143	82	92
Subsidie overheid aankopen en projecten	**	71	3.083	23
Totaal baten van subsidies en overheden		7.048	9.683	6.717

Projecten worden in de staat van baten en lasten verantwoord in het jaar waarin de financiële afwikkeling volledig is afgerond. Op basis van de RJ221 dienen projectresultaten tussentijds (POC) te worden verantwoord indien deze betrouwbaar kunnen worden bepaald. Aangezien de projectopbrengsten gelijk zijn aan de projectkosten worden de opbrengsten en kosten van projecten pas verantwoord bij de afronding van het project.

De totale opbrengsten uit projecten en particulieren (201 duizend euro) en overheden (71 duizend euro) bedragen tezamen 272 duizend euro.

De ontvangen subsidie van projecten hebben een incidenteel karakter.

* In de budgetovereenkomst met de Provincie worden de volgende producten onderscheiden:

Natuurbeheer, Landschap, Onderzoek, Recreatie, Educatie, Beleidsadvies en gebiedsontwikkeling Erfgoed en Verenigingsactiviteiten. Afrekening hiervan gebeurt afzonderlijk naast de jaarrekening omdat de opstelling van cijfers op een paar punten verschilt.

** In de begroting is opgenomen dat een aantal grote projecten in 2024 zouden worden afgerond.

Deze projecten lopen langer door en zijn dus niet afgerond in 2024, waardoor de realisatie afwijkt van de begroting.

Baten als tegenprestatie voor de levering van producten /diensten

	<i>2024</i>	<i>begroting</i>	<i>2023</i>
Huren, pachten en overige opbrengsten terreinbeheer	1.315	1.457	1.297
Baten infopunt Alde Feanen	121	164	153
Totaal baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.437	1.621	1.450

Overige baten	<i>2024</i>	<i>begroting</i>	<i>2023</i>
Inruil/verkoop materiële activa	42	-	25
Diversen	238	-	637
Totaal overige baten	280	-	662

Onder diversen is in 2023 de subsidieregeling duurzaam weidevogelgrasland van 580 duizend euro verantwoord.

Saldo financiële baten en lasten	<i>2024</i>	<i>begroting</i>	<i>2023</i>
Intrest obligatiefondsen	25	-	14
Dividend aandelen	14	-	14
Gerealiseerde koersresultaat	83	-	-26
Ongerealiseerd koersresultaat	93	-	316
Rente banksaldi en leningen	60	-	-13
Indexatie '23 en '24 eerste transactie natuurfonds	-102	-	-
Indexatie '23 en '24 tweede tranche natuurfonds	-108	-	-
Totaal financiële baten	65	100	305
Kosten beleggingen	-27	-27	-24
Netto resultaat	38	73	280

De stijging van de financiële baten ten opzichte van voorgaand jaar is voornamelijk toe te schrijven aan de resultaten op de beleggingen als gevolg van herstel van de aandelenmarkten.

In de toelichting op de balans bij de post effecten wordt een beknopte toelichting gegeven over het beleggingsbeleid.

Bijzondere lasten	<i>2024</i>	<i>begroting</i>	<i>2023</i>
Bijdrage natuurfonds	3.208	-	-
Bijdrage kostenvergoeding advocaatkosten natuurfonds	125	-	-
	3.333	-	-

Natuurmonumenten en de Provinciale Landchappen zullen in het kader van de schikking circa 77 miljoen euro storten in een door de VGG op te richten fonds. Met de middelen in het fonds zal het particuliere natuurbeheer in Nederland een extra impuls krijgen.

Specificatie en verdeling kosten naar bestemming

<i>(Bedragen * 1.000 euro's)</i>	Doelstelling				Wervings- kosten	Kosten beheer en administratie	Totaal 2024	Begroot 2024	Totaal 2023
	Beheren en verwerven van natuur- terreinen	Publiek, overheid en natuur- voorlichting educatie en belangen- behartiging	Erfgoed	Verenigings- zaken					
Aankopen en verwervingen *	1.324	-	-	-	-	-	1.324	600	56
Pojecten doelstellingen *	499	165	-	-	-	-	664	3.756	531
Salarissen	2.293	1.004	165	121	75	377	4.034	4.314	3.823
Overige personeelskosten	411	180	30	22	71	68	781	311	449
Reiskosten	30	13	2	2	1	5	53	55	50
Bureaunkosten	393	95	16	26	26	36	592	572	625
Magazine en voorlichting	-	-	-	262	5	-	268	239	321
Natuurkwaliteit, cultuurhistorie en beleid	382	98	-	-	-	-	480	467	425
Infopunt Alde Feanen	-	375	-	-	-	-	375	462	423
Huisvesting	184	81	13	10	6	30	324	334	236
Verzekeringen	81	35	6	4	3	13	142	137	130
Belastingen / vaste lasten	200	5	1	1	0	2	208	177	200
Kosten terreinen	1.619	50	-	-	-	-	1.669	1.665	1.480
Afschrijvingen	479	41	7	5	3	15	550	542	534
	7.894	2.142	240	451	191	546	11.463	13.631	9.282

* In de begroting is opgenomen dat een aantal grote projecten in 2024 zouden worden afgerond. Deze projecten lopen langer door en zijn dus niet afgerond in 2024, waardoor de realisatie afwijkt van de begroting.

Toelichting op de specificatie en verdeling kosten naar bestemming

(Bedragen * 1.000 euro's)

Algemeen

De toerekening van kosten geschiedt op basis van besteding van tijd en middelen. De salariskosten van iedere medewerker wordt afzonderlijk toegekend aan de doelstellingen, wervingskosten en beheer en administratie. Deze toedeling van de salariskosten en die van de overige kosten worden ieder jaar opnieuw getoetst. Datzelfde gebeurt ook met de baten.

Verwerving natuurerreinen en projecten

In 2024 werden meerdere kleine hectare natuurerreinen verworven of in beheer genomen. Daarnaast heeft er een grondruil plaatsgevonden waarbij It Fryske Gea ruilgrond heeft geruild met natuurgebieden in het kader van de doelstelling. Vanuit de Nationale Postcode Loterij is een bedrag gereserveerd in de bestemmingsreserve voor grondaankopen in de komende jaren.

De gelden van de Nationale Postcode Loterij worden ingezet voor projecten, verwerving van natuurerreinen en incidentele of tijdelijke kosten voor versterking van de organisatie. De middelen zijn als volgt besteed:

Beheren en verwerven natuurerreinen

	Totaal kosten	Bijdragen overheid	Bijdragen particulier	Nationale Postcode Loterij	Eigen middelen
Verwerving natuurerreinen	1.324	-	-	10	1.314
Projecten beheer					
Inrichting terreinen	416	71	201	143	-0
Onderzoek en monitoring	24	-	-	25	-
Aanpassing bedrijfsgebouwen	30	-	-	30	-
Aanpassing automatisering	18	-	-	18	0
Extra materieel en inventaris terreinen	-	-	-	-	-
Diversen versteking organisatie	12	-	-	-	12
	499	72	201	216	12

Publiek, overheid en natuur

Publieksvoorzieningen	73	-	-	73	0
Voorlichting en educatie	92	-	-	82	10
	165	-	-	155	10

Verenigingzaken

	-	-	-	-	-
--	---	---	---	---	---

Toegevoegd aan de reserves

	-	-	-	556	-
--	---	---	---	-----	---

Specificatie salarissen

	2024	Begroting	2023
Bruto salarissen	3.273	3.415	3.087
Werkgeverslasten	713	757	652
Pensioenlasten	426	500	401
Reiskosten woon-werk verkeer	100	103	98
Uitkeringen i.v.m. ziekte	-167	-	-190
Doorbelaste kosten	-353	-461	-303
Vrijval/toevoeging voorziening personele kosten	42	-	77
Totaal	4.034	4.314	3.823

Opmerkingen in het kader van de WNT (Wet Normering bezoldiging Topfunctionarissen)

Als topfunctionarissen worden beschouwd: Bestuur, Directie en leden Raad van Toezicht.

Leden van het Bestuur en Raad van Toezicht zijn vrijwilligers, hebben geen dienstverband en bezoldiging. Zij ontvangen alleen een reiskosten/onkosten vergoeding. De Raad van Toezicht (RvT) is het toezichthoudend orgaan.

WNT verantwoording It Fryske Gea

De WNT is van toepassing op It Fryske Gea. Het voor It Fryske Gea toepasselijke bezoldingsmaximum is in 2024 233.000 euro (algemeen bezoldigingsmaximum).

Bezoldiging topfunctionarissen

bedragen x € 1.000	Drs. H.J. de Vries	Drs. C. Bakker
Functiegegevens	Directeur	Adjunct - directeur
Aanvang en einde functievervulling in 2024	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking?	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	114	92
Beloningen betaalbaar op termijn	26	16
<i>Subtotaal</i>	<i>140</i>	<i>108</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	233	233
-/- Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	nvt	nvt
Bezoldiging	140	108
Reden waarom de overschrijding al dan niet is toegestaan	nvt	nvt
Toelichting op de vordering wegens onverschuldigde betaling	nvt	nvt
Gegevens 2023		
Aanvang en einde functievervulling in 2023	1/1-31/12	1/1-31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1	1
Dienstbetrekking	ja	ja
Bezoldiging		
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	111	89
Beloningen betaalbaar op termijn	23	15
<i>Subtotaal</i>	<i>134</i>	<i>105</i>
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	223	223
Bezoldiging	134	105

Leidinggevend Bestuur

BESTUUR	FUNCTIE
Mw. J. Vlietstra	Voorzitter Bestuur 01/01-31/12
A. Kolhoff	Vice Voorzitter 01/01-31/12
Dhr. P.A.T. Jelsma RA	Penningmeester 01/01-31/12
Ing. H. Dommerholt	Secretaris 01/01-31/12
Mw. Drs. M. Ferwerda	Lid Bestuur 01/01-31/12
Ing. D. Mous	Lid Bestuur 01/01-31/12
Mw. M. de Wilde	Lid Bestuur 01/01-31/12

Toezichtoudende Functionarissen

RAAD VAN TOEZICHT	FUNCTIE
Ing. H. Wubs	Voorzitter RvT 01/01-31/12
Y.G.L. Bouma RA RV	Lid Rvt 01/01-31/12
Mw. Drs. M. Skotnicki - Hoogland	Lid RvT 01/01-31/12

Bestuurders en toezichthouders met een vergoeding/beloning die op of onder de maximale vrijwilligersbijdrage van 2.100 euro vallen, worden beschouwd als onbezoldigd. Indien de vergoeding/beloning onbekend was maar de bestuurder/toezichthouder door de instelling als onbezoldigd werden aangegeven, is de vaste beloning op 0 euro gezet.

Naast de in de tabel vermelde topfunctionarissen zijn er geen overige functionarissen met dienstbetrekking die in 2024 een bezoldiging boven het individuele WNT-maximum hebben ontvangen. Er zijn in 2024 geen ontslaguitkeringen betaald aan overige functionarissen die op grond van de WOPT of de WNT vermeld zijn of hadden moeten worden.

Het Bestuur komt enkele malen per jaar bijeen, daar het lastig is op basis hiervan te bepalen hoeveel fte dit betreft is deze PM opgenomen in de hiervoor gepresenteerde tabellen.

Toelichting bij het samenstellen van de WNT verantwoording

Bij de samenstelling van de in deze paragraaf opgenomen verantwoording uit hoofde van de WNT zijn de "Beleidsregels WNT 2024 bij inwerktreding van de Evaluatiewet WNT" inzake de toepassing van de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector met ingang van 1 januari 2024 van toepassing. De door It Fryske Gea uitgekeerde salarissen en vergoedingen aan Bestuurders vallen binnen de WNT gestelde maxima.

Bezoldiging directie

Voor de arbeidsvoorwaarden van de directie is uit het Bestuur een commissie voor de arbeidsvoorwaarden van de directeur en adjunct-directeur samengesteld. Het salaris van de directeur en adjunct-directeur is vastgesteld na raadpleging van andere goede doelen organisaties in de sector. De functie van directeur en adjunct-directeur betreft een full-time functie. Er is geen 13e maand en er worden geen bonussen verstrekt. Zowel het dienstverband voor directeur als adjunct-directeur betreft een dienstverband voor onbepaalde tijd gedurende het gehele boekjaar.

Bij de bepaling van het bezoldigingsbeleid en de vaststelling van de beloning volgt It Fryske Gea de Regeling beloning directeuren van goede doelen ten behoeve van besturen en raden van toezicht (zie www.goededoelennederland.nl). De regeling geeft aan de hand van zwaartecriteria een maximumnorm voor het jaarinkomen. De weging van de situatie bij It Fryske Gea vond plaats door het Bestuur. Dit leidde tot een zogenaamde BSD score van 396 punten met een maximaal jaarinkomen van 129.292 eur (1FTE/12mnd) voor de directeur en een BSD score van 364 punten met een maximaal jaarinkomen van 115.922 euro (1FTE/12mnd) voor de adjunct-directeur.

Bezoldiging Directie en Bestuurders conform het model van Goede Doelen Nederland x € 1.000

Bezoldiging Directie: Format Goede Doelen Nederland inclusief sociale lasten

Naam	H.J. de Vries	C. Bakker
Functie	Directeur	Adjunct-directeur

Dienstverband

Aard (looptijd)	onbepaald	onbepaald
uren	37	37
parttime percentage	100	100
periode	1/1-31/12	1/1-31/12

Bezoldiging (EUR)

Jaarinkomen		
bruto loon/salaris	106	86
vakantiegeld	8	7
eindejaarsuitkering, 13e mnd	-	-
jubileumuitkering	-	-
Totaal	114	92
Belaste vergoedingen/bijtellingsen	-	-
Pensioenlasten (wg deel)	26	16
Pensioencompensatie	-	-
Overige beloningen op termijn	-	-
Uitkeringen beëindiging dienstverband	-	-
Totaal bezoldiging 2024	140	108
<i>Totaal bezoldiging 2023</i>	<i>134</i>	<i>105</i>

Toelichting bij de verantwoording conform Goede Doelen Nederland:

Het jaarinkomen van de directeur blijft binnen het maximum van 129.292 euro (volgens de regeling beloning directeuren van goede doelen (basis BSD score)). Het jaarinkomen van de adjunct-directeur blijft binnen het maximum van 115.922 euro (de regeling beloning directeuren van goede doelen (basis BSD score)).

Ook het jaarinkomen, belaste vergoedingen/bijtellingsen en pensioenlasten en overige beloningen op termijn samen, blijven binnen het in de regeling opgenomen maximum van 233.000 euro per jaar.

Voor een toelichting op het beleid en de uitgangspunten voor de directiebezoldiging verwijzen wij naar hoofdstuk bezoldiging directie in het jaarverslag.

Specificatie bureaunkosten	<i>2024</i>	<i>Begroting</i>	<i>2023</i>
Deelname De Landschappen	97	75	77
Deelnames derden	89	66	80
Kosten fondsenverwerving	9	9	17
Accountantskosten	54	56	57
Juridische advisering	9	50	50
Contributies en abonnementen	10	8	11
Bankkosten	10	16	10
Mobiele telefoonnet	41	47	43
Kosten automatisering	167	157	170
Telefoon	0	1	1
Kantoorbenodigdheden	11	9	16
Drukwerk, folders en mailing	0	-	1
Porto	20	25	18
Kopieerkosten	5	5	4
Diverse bureaunkosten	69	48	70
Totaal	592	572	625

Accountantshonoraria

In het boekjaar zijn de volgende bedragen aan accountantshonoraria ten laste van het resultaat gebracht:

	<i>2024</i>	<i>2023</i>
Controle van de jaarrekening	56	56
Andere controlewerkzaamheden	-	-
Fiscale advisering	-	-
Andere niet controlediensten	-	-
	56	56

Bovenstaande honoraria betreffen de werkzaamheden die bij It Fryske Gea zijn uitgevoerd door Bentacera. bedoeld in artikel 1, lid 1 Wta (Wet toezicht accountantsorganisatie).

Deze honoraria hebben betrekking op het onderzoek van de jaarrekening over het boekjaar 2023 en 2024, ongeacht of de werkzaamheden reeds gedurende het boekjaar zijn verricht.

Specificatie huisvesting	<i>2024</i>	<i>Begroting</i>	<i>2023</i>
Gas, water en licht	63	68	60
Onderhoud gebouwen	128	194	90
Schoonmaak gebouwen	52	45	43
Overige kosten gebouwen	81	27	43
Totaal	324	334	236

Specificatie belastingen / vaste lasten	<i>2024</i>	<i>Begroting</i>	<i>2023</i>
Waterschapslasten	112	114	125
Gemeentelijke belastingen	20	25	19
Ruilverkavelingsrente	11	8	11
Registratie- en toetsingskosten pachten	37	20	34
Diverse vaste lasten	29	10	11
Totaal	208	177	200

Specificatie kosten terreinen	<i>2024</i>	<i>Begroting</i>	<i>2023</i>
Gereedschappen en materialen	520	514	451
Werk derden	850	955	816
Beheer Slachtedyk	96	85	81
Bedrijfskleding	24	29	22
Drukbe grazing	47	60	65
Diverse terreinen	132	22	45
Totaal	1.669	1.665	1.480

De post diverse terreinen valt hoger uit dan begroot door werkzaamheden aan diverse Amerikaanse windmolens in de terreinen.

Specificatie wervingskosten	<i>2024</i>	<i>Begroting</i>	<i>2023</i>
Personele kosten	146	126	133
Reiskosten	1	2	2
Bureaunkosten	26	28	37
Kosten voorlichting en magazine	5	5	6
Kosten huisvesting en diversen	9	18	12
Afschrijvingen	3	-	6
Totaal	190	179	196

Personeelsbestand

Gemiddeld aantal personeelsleden (fte):	<i>2024</i>	<i>Begroting</i>	<i>2023</i>
Kantoor	27	25	27
Beheer	35	35	36
Totaal	62	60	63

Er zijn geen werknemers buiten Nederland werkzaam.

Bestuur en Raad van Toezicht

Er vindt geen bezoldiging plaats aan de leden van het Bestuur en de Raad van Toezicht. Ook zijn aan hen geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt. Aan leden van het Bestuur en Raad van Toezicht wordt de mogelijkheid geboden reiskosten te declareren voor het bezoeken van vergaderingen en bijeenkomsten. Er zijn in 2024 geen kosten vergoed.

Overige toelichtingen

Bestuurlijke en financiële betrokkenheid bij andere instellingen en organisaties

Het Noorderleegsbuitenveld B.V.

Sind 30 december 1996 is It Fryske Gea enig aandeelhouder van het Noorderleegsbuitenveld B.V.. De B.V. is overgenomen in het kader van aankoop van gronden in Noord Friesland Buitendijks. Dit Fryske Gea, als rechtspersoon, is directeur. De leden van het dagelijkse Bestuur vormen de Raad van Commissarissen. De deelname wordt in de balans verantwoord. Er vinden geen activiteiten meer plaats, behalve de verpachting van ca. 2 ha. grond. Bij de overname van aandelen is de verplichting aangegaan de B.V. niet te liquideren, voordat tenminste 8 kalenderjaren zijn verstreken na de aandelenoverdracht, deze termijn is inmiddels verstreken.

It Broedsje

In 2019 is Stichting It Broedsje opgericht, met als doel het gelijknamige kunstwerk It Broedsje te realiseren. It Fryske Gea neemt samen met het Friese Milieu Federatie zitting in het stichtingsbestuur.

Landschapsbeheer Friesland

Vereniging It Fryske Gea en Stichting Landschapsbeheer Friesland hebben besloten om per 1 januari 2021 intensief te gaan samenwerken. Met het bundelen van de krachten kunnen de organisaties beter opkomen voor de belangen van het Friese Landschap.

CONTROLEVERKLARING ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT**Aan: de Raad van Toezicht It Fryske Gea****A. Verklaring over de in jaarstukken opgenomen jaarrekening 2024****Ons oordeel**

Wij hebben de jaarrekening 2024 van It Fryske Gea te Olterterp gecontroleerd.

Naar ons oordeel geeft de in de jaarstukken opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van It Fryske Gea per 31 december 2024 en van het resultaat over 2024 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen en de bepaling van en krachtens de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT).

De jaarrekening bestaat uit:

1. De balans per 31 december 2024;
2. De winst- en verliesrekening over 2024; en
3. De toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen; en
4. De verantwoording in het kader van de WNT, onderdeel uitmakend van "Overige toelichting" op de staat van baten en lasten.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van It Fryske Gea zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

Naleving anticumulatiebepaling WNT niet gecontroleerd

In overeenstemming met het Controleprotocol WNT 2024 hebben wij de anticumulatiebepaling, bedoeld in artikel 1.6a WNT en artikel 5, lid 1, sub n en o Uitvoeringsregeling WNT, niet gecontroleerd. Dit betekent dat wij niet hebben gecontroleerd of er wel of niet sprake is van een normoverschrijding door een leidinggevende topfunctionaris vanwege eventuele dienstbetrekkingen als leidinggevende topfunctionaris bij andere WNT-plichtige instellingen, alsmede of de in dit kader vereiste toelichting juist en volledig is.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- verslag van het Bestuur van It Fryske Gea 2024;
- doelstelling It Fryske Gea;
- verantwoordingsverklaring Code Goed Bestuur voor goede doelen;
- risicomanagement;
- de organisatie;
- bezoldiging directie;
- financieel perspectief;
- verslag van de directie;
- de begroting staat van baten en lasten 2025; en
- besluit goedkeuring jaarrekening door de Raad van Toezicht van vereniging It Fryske Gea te Olterterp

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie

- met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat;
- alle informatie bevat die op grond van Richtlijn voor de Jaarverslaggeving 650 Fondsenwervende instellingen is vereist.

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de jaarrekeningcontrole of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat.

Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening. Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van het jaarverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verklaring betreffende overige door wet- of regelgeving gestelde vereisten

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 650 Fondsenwervende instellingen. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude. Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de vereniging in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten.

Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de vereniging te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is. Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening. De raad van toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vereniging.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen. Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de vereniging;
- het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
- het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de vereniging haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een vereniging haar continuïteit niet langer kan handhaven;
- het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
- het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de raad van toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Hoogachtend,

Drachten, 26 mei 2025

Bentacera Registeraccountants B.V.

V.J. Keidel AA RA

(Bedragen * 1.000 euro's)

	Resultaat 2024	Structurele baten en lasten	Bijzondere baten en lasten
Baten			
Baten van particulieren	2.086	800	1.286
Baten van bedrijven	16	-	16
Baten van loterijorganisaties	938	-	938
Baten van subsidies van overheden	7.048	6.977	71
Som van de geworven baten	10.088	7.777	2.311
Baten als tegenprestatie voor de levering van producten/diensten	1.437	1.437	-
Overige baten	280	-	280
Som van de baten	11.804	9.213	2.591
Lasten			
<u>Besteed aan de doelstellingen:</u>			
- Beheren en verwerven natuurterreinen			
Beheer	6.071	6.071	-
Verwerving en projecten *	1.823	-	1.823
	7.894	6.071	1.823
- Publiek, overheid en natuur voorlichting, educatie en belangenbehartiging			
Structurele kosten	1.977	1.977	-
Projectmatige kosten	165	-	165
	2.142	1.977	165
- Erfgoed			
Structurele kosten	240	240	-
Projectmatige kosten	-	-	-
	240	240	-
- Verenigingszaken			
Structurele kosten	451	451	-
Projectmatige kosten	-	-	-
	451	451	-
	10.727	8.739	1.988
Wervingskosten	191	191	-
Kosten beheer en administratie	546	546	-
Som van de lasten	11.463	9.477	1.988
Saldo voor financiële baten en lasten	341	-263	603
Sado financiële baten en lasten	38	-	38
Saldo bijzondere lasten	-3.333	-	-3.333
Saldo van baten en lasten	-2.954	-263	-2.692
Resultaat	-2.954	-263	-2.692

Overzicht projecten 2024							
omschrijving	subsidies					gemaakte kosten tm 2024	saldo project Stand OHW
	overheid	overig	Nationaal Postcode Loterij	eigen bijdrage IFG	totaal:		
P240-17 Koppelkansen Friese ijsselmeer Algemeen	226.096	0	121.868		347.964	347.964	0
P261-18 Herinrichtingsplan Huize Olterterp	0	157.096	69.938		227.034	74.599	-152.436
P276-19 Schutsluisje en loopbrug Smalle Ee	0	102.530	4.546		107.076	10.677	-96.399
P288-20 Wij & Wadvogel - Peazemerlannen	527.603	50.000	23.750		601.353	647.584	46.231
P289-20 Wij & Wadvogel -Ferwert Bûtendijks	934.083	20.784	40.000		994.867	922.241	-72.626
P292-20 POP 3 Fluessen en Morra	29.063	0	45		29.108	29.108	0
P271-19 Waddenfondsproject Sud Ie fase 3	0	0	15.000		15.000	15.000	0
P307-20 Botanische kleiakker	0	15.050	12.000		27.050	15.566	-11.484
P314-21 Regeling versneld natuurherstel	0	0	0		0	0	0
P314-21A Herstel Droge Heide DWF	76.187	0	0		76.187	76.187	0
P314-21B Herstel Veenmosrietland AF	338.801	0	0		338.801	338.801	0
P314-21C Herstel blauwgrasland AF	17.488	0	0		17.488	17.488	0
P313-21 Uitbreiding schaapskooi Bakkefean	0	0	150.000		150.000	388.943	238.943
P318-21 Aanpak weidevogel Müntskerbuorsterpolders	0	50.000	43		50.043	50.043	0
P299-20 Takkenbank en beplanting Slottún	0	11.018	-225		10.793	10.793	0
P321-21 Nieuw BC It Fryske Gea Earnewoude	0	48.343	0		48.343	66	-48.277
P323-21 Otterraster Toutenburg / Grutte Wielen	0	49.192	0		49.192	49.192	0
P317-21F NNN Teroelstersypen	26.623	0	0		26.623	16.127	-10.496
P306-20 Laad-/loswal/werkschip Makkumer Noardwaard	0	0	20.000		20.000	7.803	-12.197
P317-21G NNN Houtfeart natuuvriendelijke oever	16.295	0	0		16.295	10.719	-5.576
P317-21C NNN Onderzoek/baserverzadiging en herstelmaatregelen	106.806	0	0		106.806	112.866	6.060
P317-21D NNN Bûteffild en Lodde Hel, kwaliteitsonderzoek polderwater en optimalisatie waterhuishouding	101.504	0	0		101.504	86.733	-14.770
P338-22 Educatie projectopdracht Otter	0	6.530	0		6.530	6.437	-93
P325-21 Entree Rijsterbosk	0	30.000	100.000		130.000	60.311	-69.689
P339-22 Opwaarderingsplan Huize Rysterbosk	0	0	52.089		52.089	52.089	0
P340-22 Herbestemming Kathûs	38.330	0	17.398		55.728	55.728	0
P341-22 Opwaarderingsplan Jan Schotanuswei Oudemirdum	0	0	8.463		8.463	8.463	0
P317-21B N2000 Grote Wielen onderzoek, kwaliteit Gelte Herne	114.950	0	0		114.950	117.951	3.001
P333-22 LNV stikstofmaatregelen Ameland	405.425	0	0		405.425	9.999	-395.426
P343-22 Project rietland Gaast	25.953	0	-1		25.952	25.952	0
P211-16 Bekhofschans	0	10.000	0		10.000	10.000	0
P346-22 Optimaliseren broedgebiet weidevogels	0	54.816	1		54.817	54.817	0
P345-22 Duurzame investering kantoor Olterterp	0	0	9.929		9.929	9.929	0
P348-23 QR-code route	0	18.400	0		18.400	8.014	-10.386
P350-23 Herstelplan Jongemastate fase 3	0	61.466	75.000	6.820	143.287	143.287	0
P349-23 Opwaardering Arkje v/d Velde	0	0	0	6.481	6.481	6.481	0
P353-23 Peilverhoging Warkumerwaard	0	16.207	0	0	16.207	16.207	0
P354-23 Vooronderzoek vernieuwbouw bedrijfsgebouw Ketlik	0	0	0	10.000	10.000	8.803	-1.197
P355-23 Wij & Wadvogels fase II Eanjemurkolken & Dykse Hoarne	586.999	6.262	0	9.771	603.032	25.185	-577.847
P351-23 Onderhoud Pettebosk	0	9.922	90.000	0	99.922	0	-99.922
P317-21L NNN Unlân van Jelsma, bosranden blauwgraslanden	127.590	0	0	0	127.590	4.650	-122.940
P358-23 Freuleleantsje	0	3.000	5.000	0	8.000	0	-8.000
P359-23 Website (ontwikkeling)	0	0	50.000	154.715	204.715	223.772	19.057
P341-24 Greidfûgels De Burd	0	0	18.500	0	18.500	8.844	-9.656
P356-23 Verdieping projectmanagement en PPM	0	0	0	371	371	371	0
P342-24 Nottie Building with Nature	0	0	0	13.915	13.915	13.915	0
P357-24 Wij & Wadvogel fase II - zonerings waddenkust	104.402	0	0	2.033	106.435	2.033	-104.402
P360-24 Vervangen paddenstoelenroute Rijsterbos	0	300	5.000	0	5.300	2.636	-2.664
P343-24 Overbruggingsmaatregelen Bezoekerscentrum	0	0	64.730	0	64.730	38.398	-26.332
P361-24 Realisatie Makkumermoordwaard	0	0	0	0	0	2.783	2.783
P344-22 Vernieuwen pachtcontracten	0	0	25.000	25.000	50.000	21.281	-28.719
P362-24 Project Bancopolder	0	19.500	0	0	19.500	0	-19.500
P347-22 Realisatie plasdrasgebied de Keegen	0	25.946	0	0	25.946	25.946	0
P249-18 Vismigratierivier (extern)	0	0	0	0	0	1.597	1.597
P363-24 Soarremoarpolder	0	67.500	0	0	67.500	2.153	-65.347
P364-24 Nulmeting en duurzaamheidsagenda	0	0	30.000	0	30.000	5.369	-24.631
P317-21E NNN Dellebuursterheide & Catspoel, optimalisatie waterhuishouding	268.304	0	0	0	268.304	47.145	-221.160
P340-24 Bosaanplant Ketliker Skar	0	73.800	0	0	73.800	42.972	-30.828
P368-25 Peazemerlannen	0	50.000	0	0	50.000	1.573	-48.427
P371-24 Realisatie website Stinzenplant tot Borgbloumkes	0	41.226	0	0	41.226	17.952	-23.274
1991- Otterfonds	0	6.320	0	0	6.320		-6.320
1992- Fonds loofbomen en struiken	0	748	0	0	748		-748
1993- Fonds cultuurhistorie	0	210	0	0	210		-210
Nog te boeken opbrengsten	0	10.000	0	0	10.000		-10.000
Nog te boeken kosten projecten						4.087	4.087
	4.072.502	1.016.166	1.008.073	229.106	6.325.848	4.315.626	-2.010.222

Bestuur

Dhr. Ing. H.J. Dommerholt

Jaar van benoeming: 2014

Nevenfuncties:

- Lid Schouwcommissie Landschapsfonds SLOK Oranjewoud-Katlijk
- Secretaris Stichting Landschapsbeheer Friesland
- Bestuurslid Hedwig Carolina Stichting

Mw. Drs. M. Ferwerda

Jaar van benoeming: 2023

Functie in het dagelijks leven: Algemeen Directeur Nationaal Coördinator Groningen

Nevenfuncties:

- Voorzitter en penningmeester Lions Leowardia
- Lid netwerk EigeNoordig
- Bestuurslid Stichting Landschapsbeheer Friesland

Dhr. P.A.T. Jelsma RA, penningmeester

Jaar van benoeming: 2021

Functie in het dagelijks leven: Interimmanager

Nevenfuncties:

- Voorzitter Overheidscontrollers (kennisnetwerkorganisatie van zelfstandig interimprofessionals)
- Interkerkelijke Stichting voor maatschappelijke dienstverlening: penningmeester
- Penningmeester Stichting Landschapsbeheer Friesland
- Lid RvT Friese Milieufederatie

Dhr. Dr. A.J. Kolhoff, vice-voorzitter

Jaar van benoeming: 2020

Functie in het dagelijks leven:

- Senior technisch secretaris bij de Commissie voor de milieueffectrapportage.

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de klimaatsectie van de International Association for Impact Assessment
- Vice-voorzitter Stichting Landschapsbeheer Friesland

Dhr. Ing. D. Mous

Jaar van benoeming: 2022

Functie in het dagelijks leven:

- DGA Keunsto BV
- Adviseur Herbestemmen, RO en Wonen ai
- Lid Raad van Commissarissen Learning Hub Friesland
- Bestuurslid Stichting Landschapsbeheer Friesland
- Businessmanager circulaire economie van Groningen seaports

Mw. J.G. Vlietstra, voorzitter

Jaar van benoeming: 2020

Nevenfuncties:

- Voorzitter Stichting Landschapsbeheer Friesland
- Lid Raad van Toezicht LNL
- Voorzitter Raad van Commissarissen Thialf OG
- Secretaris Bestuur The Hague Academy for Local Governance
- Lid Bestuur Stichting VNG Fonds voor Noodhulp, Wederopbouw en Vredesbevordering
- Voorzitter Commissie Bijzondere Situaties Groningen
- Voorzitter SESAM-academie
- Voorzitter Wopke Eekhoffstichting

Mw. Drs. Ir. M. de Wilde

Jaar van benoeming: 2020

Functie in het dagelijks leven:

- Eigenaar DoorZicht Interimmanagement en Organisatieontwikkeling

Nevenfuncties:

- Lid van Rotary Heerenveen/Oranjewoud
- Bestuurslid Stichting Landschapsbeheer Friesland
- Lid van het Algemeen Bestuur Wetterskip Fryslân, fractie geborgd natuur

Directie**Dhr. Drs. H.J. de Vries**

Functie in het dagelijks leven:

- Directeur It Fryske Gea

Nevenfuncties (onbezoldigd):

- Bestuurslid Stichting Instandhouding Natuurgebied De Peinder Mieden
- Bestuurslid Stichting Nationaal Park Alde Feanen
- Bestuurslid Stichting It Broedsje
- lid Raad van Toezicht van de World Fish Migration Foundation
- lid van de Adviesraad FIKS

Dhr. Dr. C. Bakker

Functie in het dagelijks leven:

- Adjunct Directeur It Fryske Gea/Hoofd Natuurkwaliteit

Nevenfuncties:

- Voorzitter van de Stichting Koorschool Noord-Nederland.

Raad van Toezicht

Dhr. Ing. H. Wubs, voorzitter

Jaar van benoeming: 2017

Functie in het dagelijks leven:

- Technisch manager Natura 2000 / programmamanager Programma Natuur bij de provincie Overijssel.

Nevenfuncties:

- Voorzitter kerkbestuur NGK De Goede Herder Heerenveen

Dhr. Y.G.L. Bouma RA RV

Jaar van benoeming: 2017

Functie in het dagelijks leven:

- Adviseur Corporate Finance

Nevenfuncties:

- Voorzitter RvA Autoland van den Brug B.V. te Drachten

- Lid RvC Friesland Lease B.V. te Drachten

- Penningmeester A7 Bedrijvencentrum Te Drachten

- Penningmeester Golf & Countryclub Lauswolt

- Lid RvC Harlingen Holding Industries B.V.

- Voorzitter RvC Sylvaphane Beheer BV te Tolbert

Mw. Drs. M. Skotnicki - Hoogland

Jaar van benoeming: 2023

Functie in het dagelijks leven:

- Global Managing Director Specialised Nutrition & Supplements CARGILL

Nevenfuncties:

- Non-executive Board Member Hochdorf (Swiss Nutrition) t/m 15/5/2024

Het Bestuurslidmaatschap en het lidmaatschap van de Raad van Toezicht is statutair vastgesteld op ten hoogste 4 jaar; die periode kan door herverkiezing maximaal twee maal met een periode van ten hoogste 4 jaar worden verlengd.

Jaarverslag 2024 Raad van Toezicht

Werkzaamheden

De Raad van Toezicht (RvT) vergaderde in 2024 vier maal zelfstandig. In het najaar werd tweemaal samen met het bestuur vergaderd ter besluitvorming over de schikking van de langslpende Staatsteunzaak. Een aantal keren vergaderden de voorzitter van het bestuur en de RvT met elkaar om de werkzaamheden van bestuur en raad goed op elkaar afgestemd te houden. Dat was dit jaar wat intensiever omdat gezamenlijk werd nagedacht over de uitvoering van een verkenning naar de gewenste governance van It Fryske Gea op termijn.

Eind december vond over dit gewenste besturingsmodel de derde gezamenlijke vergadering van de RvT en het bestuur van dit jaar plaats. In een door het bestuur voorbereid gesprek kon na een open gedachtenwisseling gezamenlijk worden geconstateerd dat het raadzaam is om de organisatie door te ontwikkelen richting een Raad van Toezichtmodel met één directeur-bestuurder.

De RvT heeft de jaarrekening 2023 en managementletter 2023 met de accountant besproken. De jaarrekening 2023 is door de RvT goedgekeurd. Hiertoe werkt de RvT met een Financiële Commissie bestaande uit twee leden van de RvT, de penningmeester van IFG uit het bestuur, de directeur en het hoofd financiën van de werkorganisatie. Op de ALV-vergadering van 21 mei heeft de ALV op voordracht van de RvT ingestemd met de jaarstukken en decharge verleend aan de penningmeester. Na bespreking in de Financiële Commissie is in december de begroting 2025 goedgekeurd.

De RvT wordt in haar vergaderingen van tijd tot tijd geïnformeerd over majeure strategische ontwikkelingen in en rond It Fryske Gea. In 2024 ging het hierbij veel over grondzaken. Zo is de vastgestelde aankoopstrategie toegelicht en op een later moment de grote kavelruil die kon plaatsvinden met de gronden van de Huitebuursterbinnenpolder.

In december is de jaarlijkse zelfevaluatie gehouden. De RvT ziet zichzelf als een goed team functioneren met goede ondersteuning vanuit de werkorganisatie. Er zijn op dat moment geen punten benoemd die verbetering behoeven.

Jaarlijkse terreinbezoeken

Op 24 april bezocht de RvT het district West. Vanaf de werkschuur bij Rijs werd met de fiets onder deskundige begeleiding de IJsselmeerkust, de Gaasterlandse bossen, het open weidegebied en op gepaste afstand het Zeearendnest verkend. Op 28 september stond het terreinbezoek samen met bestuur en adviescommissies op het programma. Vanuit Grou werd het een pittig fietstochtje langs weidevogelland, de Hege Warren, de Veenhoop, uitkijktoren Romsicht en weer terug via het Kathûs.

Tot slot

De RvT wil het bestuur en de werkorganisatie bedanken voor de wijze waarop in 2024 is samengewerkt! Het was een intensief vergaderjaar en dat moet elke keer maar weer passen voor de deelnemers. En dat moet elke keer weer binnen de organisatie voorbereid worden! Het is ook een jaar met mooie resultaten: een sturingskoers voor de toekomst, een forse areaaluitbreiding en een gedegen schikking in de Staatsteunzaak. En ondertussen gaan het beheer, het toezicht, de projecten en de educatie gewoon door. De RvT is ervan overtuigd dat mede gegevens de solide financiële basis It Fryske Gea ook bij schiftende winden in staat zal zijn de zeilen zo te verzetten dat er vaart wordt gemaakt met behoud, herstel en ontwikkeling van natuur, landschap en cultuurhistorie in Fryslân!

Henk Wubs
Voorzitter RvT